

Έφη Νικολάου

παράκτιος περίπατος

[αστική επέμβαση στο παραλιακό μέτωπο του Βόλου]

παράκτιος περίπατος

[αστική επέμβαση στο παραλιακό μέτωπο του Βόλου]

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013

Έφη Νικολάου

Διπλωματική εργασία
παράκτιος περίπατος
[αστική επέμβαση στο παραλιακό μέτωπο του Βόλου]

Υπεύθυνοι καθηγητές

Αδαμάκης Κώστας

Γαβρήλου Έβελυν

Έκδοση: Ιούνιος 2013, Βόλος

Διπλωματική εργασία:
παράκτιος περίπατος
[αστική επέμβαση στο παραλιακό μέτωπο του Βόλου]

Ο Περίπατος είναι μια καθορισμένη, συνεχόμενη, γραμμική πορεία η οποία συνδέει τις διάφορες περιοχές - ζώνες του παραλιακού μετώπου μεταξύ τους (υλική ραφή). Παράλληλα όμως έχει κάποια άλλα ποιοτικά χαρακτηριστικά.

Είναι καταρχήν η ραφή του παρελθόντος της πόλης με το παρόν της, όπου λειτουργεί σαν αφηγητής της ιστορίας της καθόλη την διάρκειά του. Ταυτόχρονα είναι ο χάρτης - πλοηγός της πόλης με κάθε τμήμα του να υποδεικνύει σημεία μέσα σ' αυτήν, και εκτός αυτής, βοηθώντας στον προσανατολισμό του χρήστη και καθοδηγώντας τον να εισχωρήσει στο εσωτερικό της.

Μια άλλη ιδιότητα του περιπάτου αυτού είναι η λειτουργία του σαν παιχνίδι, ένα αστικό παιχνίδι το οποίο καλεί τον χρήστη να γίνει Homo Ludens και έτσι να τον οδηγήσει στην ανακάλυψη, ή ακόμα στον επαναπροσδιορισμό της πόλης. Ο περίπατος, στην περίπτωση αυτή, καλεί τον χρήστη να φτάσει στα υποδεικνυόμενα σημεία δίνοντάς του την κατεύθυνση αλλά χωρίς να του δίνει οδηγίες πλοήγησης. Έτσι ο χρήστης μπορεί να φτάσει στα σημεία αυτά μέσα από πολλές πιθανές διαδρομές, έχοντας σαν πλοηγό πια τα τοπόσημα της πόλης αλλά και κάποια αστικά αντικείμενα τα οποία λειτουργούν σαν υπομνήματα του Περιπάτου και βρίσκονται διάσπαρτα μέσα στην πόλη σε τυχαία σημεία πάνω στις προβολές των τμημάτων του. Τα αντικείμενα αυτά αποτελούν νέα σημειακά τοπόσημα της πόλης.

Αυτή η τόσο συγκεκριμένη πορεία μπορεί να προκαλέσει τελικά στον χρήστη την περιπλάνησή του μέσα στην πόλη (η κανονικότητα γίνεται τυχειότητα, χάος). Η περιπλάνηση αυτή μπορεί να είναι όσο χαστική και όσο ελεγχόμενη επιθυμεί ο χρήστης, παίκτης, περιπλανητής, αφού η πορεία του δίνει πολλαπλές δυνατότητες πλοήγησης μέσα στην πόλη. Το αποτέλεσμα της διεργασίας αυτής είναι η εξερεύνηση της πόλης και η δημιουργία μιας νέας ματιάς προς αυτήν.

Ο Περίπατος μέσα από τις λειτουργίες του προσπαθεί να διατηρεί συνεχώς το ενδιαφέρον του χρήστη μέσα στην πόλη είτε αυτός είναι ο επισκέπτης είτε είναι ο κάτοικός της. Ακόμα, μέσα από τις καταστάσεις που προκαλεί ο Περίπατος- παιχνίδι, επιτυγχάνεται τελικά η άυλη ραφή της πόλης, η οποία διαφαίνεται τόσο στην ενοποίηση του χρόνου, από το παρελθόν στο παρόν της, αλλά και του χώρου της - και των αποκομμένων σημείων της - μέσα από τις διαδρομές της περιπλάνησης. Παράλληλα προκαλείται η ραφή των ανθρώπων της πόλης τόσο λόγω της περιπλάνησης αλλά και μέσω των σχεδιασμένων αστικών χώρων, οι οποίοι γίνονται κόμβοι και χώροι συνάθροισης που ενισχύονται μέσω των λειτουργιών του Περιπάτου.

Diploma Thesis:

costal walk
[urban intervention to Volos waterfront]

The costal Walk is a definite, continuous, linear path that connects the different regions - areas of the coastal front between them. Alongside there is some other quality features.

At first, is the seam of the city's past with the present, where it works as a narrator of the city's history throughout all its duration. Simultaneously is the map-navigator of the city where each section indicates points within it, and beyond, helping the users orientation and guiding him to penetrate inside.

Another property of the Walk is its function as a game, an urban game that invites the user to become Homo Ludens and thus lead him to the discovery, or even redefine the city. The walk, in this case, invites the user to reach the indicated points giving him direction, but without giving instructions. So the user can reach these points through many possible paths, having as navigator the landmarks of the city and some urban objects which function as memoranda of the Walk and they are scattered through the city at random points on the projections of the parts. These items are the new spot-landmarks of the city.

This much specific path may eventually cause the user to wander through the city (the regularity becomes randomness, chaos). Wandering can be as chaotic and controlled as desired by the user, player, wanderer after the course gives multiple navigation options within the city. The result of this process is the exploration of the city and the creation of a new eye toward it.

The walk through its functions tries constantly to keep the user's interest in the city whether it be the visitor whether the inhabitants. Still, through the condition causing the Walk-game, finally achieved the intangible seam of the city, which suggest that the integration time, from past to present, but also of space-and the cut off points of the city-through the tracks of wandering. It's also, causing the seam of the people of the city both because of wandering but also through the designed urban spaces, which are hubs and meeting places supported through the functions of the Walk.

περιεχόμενα

εισαγωγή	i
φωτογραφική αποτύπωση	ii
ανάλυση περιοχής	01
η ραφή της πόλης	02
η πόλη	03
ανάλυση επιμέρους ζωνών	06
περίπατος	12
masterplan_χωροθέτηση αστικών λειτουργιών	13
χάραξη πορείας περιπάτου	14
masterplan_σημεία κατεύθυνσης	15
masterplan	16
περίπατος_χωρικές ατμόσφαιρες/εμπειρίες περιπάτου	17
περίπατος_αστικά αντικείμενα	19
στιγμές περιπάτου	23
Βιβλιογραφία	

Ιστορικά

Αρχαιότητα

Νεολιθική εποχή
7000 π.Χ.

Εποχή του Χαλκού
3000 - 1000 π.Χ.

Κλασική περίοδος

Ελληνιστική περίοδος

Ρωμαϊκή περίοδος

Ο Βόλος είναι μια από τις μεγαλύτερες πόλεις και λιμάνια της Ελλάδας. Βρίσκεται στο κεντρικό - ανατολικό τμήμα της χώρας, στον μυκό του Παγασητικού κόλπου και βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος. Ανήκει στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Θεσσαλίας και στο νομό Μαγνησίας του οποίου είναι πρωτεύουσα.

Η πρώτη ύπαρξη οικισμού στην περιοχή χρονολογείται στην Νεολιθική περίοδο το 7000 π.Χ. στις περιοχές Σέσκλο (7000 π.Χ.) και Διμήνη (5000 π.Χ.) που βρίσκονται 4χμ από την πόλη του Βόλου.

Κατά την μυκηναϊκή περίοδο το 3000 π.Χ., ιδρύεται η πόλη Ιωλκός στην θέση του οικισμού Διμήνη έχοντας ως λιμάνι τον φυσικό κόλπο νότια του οικισμού, στην σημερινή περιοχή Πευκάκια (*Χάρτης 1*). Η πόλη, σημειώνει μεγάλη ανάπτυξη λόγω της ύπαρξης του λιμανιού και της ναυτικής εμπορικής δραστηριότητας που αναπτύσσει με το βορειοανατολικό Αιγαίο, τις Κυκλάδες και τη νότια ηπειρωτική Ελλάδα¹ και γίνεται ένα από τα σημαντικά κέντρα και λιμάνια του Μυκηναϊκού πολιτισμού.

Τον 6^ο αι. π.Χ. στην περιοχή δίπλα από το λιμάνι της Ιωλκού ιδρύεται μια νέα πόλη, οι Παγασές, και το λιμάνι της πόλης γίνεται από την εποχή αυτή μέχρι τον 4^ο αιώνα π.Χ., ένα από τα πλέον σημαντικά λιμάνια της περιοχής, εξυπηρετώντας τις ανάγκες όλης της Θεσσαλίας.

Κατά την ελληνιστική περίοδο, τον 3^ο αιώνα π.Χ. κοντά στις Παγασές, ιδρύεται, από τον Μακεδόνα βασιλιά Δημήτριο το Πολιορκητή, μια νέα πόλη η Δημητριάδα η οποία ενσωματώνει τις Παγασές και τις γειτονικές κώμες. Η πόλη πολύ γρήγορα γίνεται το πιο σημαντικό λιμάνι του Μακεδονικού κράτους, γίνεται σημαντικό διεθνές κέντρο μεταφορών και ναυπηγείο απ' όπου κατέπλεαν πλοία από όλη τη Μεσόγειο (Μικρά Ασία, νησιά του Αιγαίου, Συρία, Αίγυπτος, Λιβύη, Ρώμη)².

Η Δημητριάδα χάνει σταδιακά την πολιτική της δύναμη μετά την κατάληψή της από τους Ρωμαίους τον 2^ο αι. π.Χ. και αρχίζει να συρ-

¹ odysseus.culture.gr (Τριανταφυλλοπούλου)

² www.port-afvolas.gr

**ΧΑΡΤΗΣ 1_**

[Δημιουργία και επεξεργασία χάρτη: Ε. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, 2013.]

ρικνώνεται εδαφικά¹. Παρ'όλα αυτά το λιμάνι της συνεχίζει κατά την ρωμαϊκή περίοδο να είναι ένα από τα σημαντικότερα εμπορικά λιμάνια στον ελληνικό χώρο αφού αποτελεί την διέξοδο της ενδο-χώρας προς τη θάλασσα, κάτι που θα συνεχιστεί και στις επόμενες περιόδους με τη Δημητριάδα να αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κέντρα της παλαιοχριστιανικής και Βυζαντινής Θεσσαλίας¹.

Βυζαντινή περίοδος

Στα τέλη του 6^{ου} αιώνα μ.Χ., λόγω των συνεχών βαρβαρικών επιθέσεων, η πόλη εγκαταλείπεται και μεταφέρεται στην γειτονική περιοχή Παλιά, όπου προϋπήρχε οχυρωμένος οικισμός από τον Ιουστινιανό. Οι συνεχείς βαρβαρικές επιθέσεις καθόλη τη Βυζαντινή περίοδο οδηγούν την πόλη και το λιμάνι σε παρακμή² και έτσι η πόλη χάνει την πολιτική και οικονομική σημασία της³. Από το τέλος της Βυζαντινής περιόδου το λιμάνι του Βόλου μετεγκαθίσταται στη σημερινή του θέση, νότια του κάστρου, στη συνοικία των Παλαιών, εκτεινόμενο ανατολικά από το λιμάνι της Δημητριάδας.

Οθωμανική περίοδος

Το 1423 η πόλη εισέρχεται στην οθωμανική αυτοκρατορία και η εικόνα της παρακμής γίνεται ακόμα πιο έντονη. Το οθωμανικό καθεστώς οδηγεί τους χριστιανούς κάτοικους να εγκαταλείψουν τις παραλιακές περιοχές και να μεταφερθούν στο ορεινό Πήλιο, στο οποίο, την περίοδο αυτή μεταφέρεται όλη η οικονομική και πνευματική δραστηριότητα της περιοχής⁴. Την περίοδο αυτή η πόλη αναφέρεται σε διάφορα κείμενα της εποχής ως ένα μεγάλο λιμάνι «...ο Βόλος⁵ δεν είναι πόλις ούτε καν χωριό, αλλά ένας μεγάλος λιμάν όπου προσεγ-

¹ Υπουργεία Π.Θ.Π.Α [odysseus.culture.gr (Τριανταφυλλοπούλου)]

² www.port-ofvolos.gr

³ <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/magnisia/pr36hl.pdf> (Δημοκρίτεια Πανεπιστήμιο Θράκης)

⁴ Κατά την παλαιοχριστιανική και βυζαντινή περίοδο η πόλη λόγω της οικονομικής και πολιτικής κατάπτωσης δεν αναπτύσσει πνευματικό και πολιτισμικό έργο όπως συμβαίνει στις περισσότερες βυζαντινές πόλεις της αντίστοιχης περιόδου. Η πόλη της Δημητριάδας περιορίζεται μόνο εντός των ορίων του κάστρου και το λιμάνι εξυπηρετεί μόνο τις εξαγωγές φυσικών και βιοτεχνικών προϊόντων από το Πήλιο και Δημητριάδας από την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας. Το 1204 κατά την Φραγκοκρατία η Δημητριάδα δίνεται στην ονομαστή οικογένεια των Μελισσηνών.

⁵ Το Πήλιο εξελίσσεται σε ένα από τα σημαντικότερα πρωτοβιμηχανικά και πνευματικά κέντρα του Ελλαδικού χώρου κατά την Τουρκοκρατία

⁶ Από τον 14^ο αιώνα συναντάται για πρώτη φορά το τοπωνύμιο Βόλος



γίζουν πολλά πλοία».⁹ Κατά την Τουρκοκρατία η πόλη του Βόλου έχει μεγάλη σημασία λόγω του φυσικού λιμανιού το οποίο λειτουργεί ως διαμετακομιστικό κέντρο για το εμπόριο μεταξύ Ανατολής και Δύσης¹⁰ όπου εξάγονται κυρίως σιτηρά από τον Θεσσαλικό κάμπο.

Οι οθωμανικές αρχές αδιαφορούν για την πόλη και ενδιαφέρονται μόνο για το λιμάνι της το οποίο λόγω της καίριας γεωγραφικής του θέσης έχει μεγάλη σημασία για την Υψηλή Πύλη αφού από εδώ εφοδιάζεται κατά κύριο λόγο η Κωνσταντινούπολη με σιτηρά. Παρ'όλα αυτά, οι οθωμανικές αρχές, δεν προβαίνουν σε κανένα έργο επέκτασης του λιμανιού παρόλες τις ανάγκες που προκύπτουν. Η πόλη γενικά παρόλη την σημαντικότητά της λόγω του λιμανιού δεν επιδέχεται καμία εξέλιξη κατά την διάρκεια των οθωμανικών χρόνων - όπως συμβαίνει στις περισσότερες πόλεις που βρίσκονται κάτω από την οθωμανική κυριαρχία (Εικ. 1).

Προς το τέλος της οθωμανικής περιόδου αρχίζει να αναπτύσσεται η περιοχή ανατολικά του Κάστρου, η οποία θα αποτελέσει μετά το 1830 την νέα πόλη του Βόλου. Στην περιοχή αυτή εγκαθίστανται κυρίως Έλληνες έμποροι από τα χωριά του Πηλίου, μετά την παραχώρηση του δικαιώματος εγκατάστασης και εμπορικής δραστηριοποίησης από την οθωμανική κυβέρνηση. Αυτό θα δώσει νέα ώθηση στην εμπορική δραστηριότητα της πόλης και θα την οδηγήσει σταδιακά σε μια οικονομική εμπορική και πολιτιστική ανέλιξη. Στην περιοχή αρχίζουν και δραστηριοποιούνται διάφορες ατμοπλοϊκές ευρωπαϊκές εταιρίες και παρατηρείται η εμφάνιση της πρώτης βιομηχανίας (Χαλβαδοποιία Τσαούγκου 1841) - σημείο που θα αποτελέσει την απαρχή της εκβιομηχάνισης της πόλης - και έτσι, η νέα πόλη του Βόλου εξελίσσεται σταδιακά σε οικονομικό και βιομηχανικό κέντρο της Θεσσαλίας.

Η ανοδική αυτή πορεία της πόλης θα πάρει νέα ώθηση μετά την

Σύγχρονα χρόνια

⁹ αυτό αναφέρει σε επιστολή του ο πρόξενος της Βενετίας στην Κέρκυρα στις 2 Ιανουαρίου 1625

-εν Βόλω-, τριμηνιαίο περιοδικό Δήμου Βόλου, αφιέρωμα: «Θάλασσα», τεύχος 3ο, Φθινόπωρο 2001, σελ: 14

¹⁰ Δημόγλου Αίγλη (επιμ), Βόλος ένας αιώνας, Από την ένταξη στο ελληνικό κράτος (1881) έως τους σεισμούς (1955). ΔΗΚΙ, Α', Εκδόσεις Βόλος, Βόλος 1999, σελ: 101



Εικ. 1 _ Το οθωμανικό κάπτρο του Βόλου 17ος αι. μ.Χ.
[Πηγή: Διαόικισος].



Εικ. 2 _ Το λιμάνι του Βόλου τον 19ο αι.
[Πηγή: Αρχείο ΔΗ.Κ.Ι Βόλου].



Εικ. 3 _ Το λιμάνι του Βόλου τον 20ο αι.
[Πηγή: Αρχείο ΔΗ.Κ.Ι Βόλου].

προσάρτηση της Θεσσαλίας το 1881 στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, κάτι το οποίο δημιουργεί νέες οικονομικές πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες στην περιοχή¹¹. Το λιμάνι της πόλης αποκτά ιδιαίτερη σημασία την περίοδο αυτή, ως το βορειότερο λιμάνι της ελληνικής επικράτειας συντελώντας καθοριστικά στην ανάδειξη του Βόλου σε οικονομικό κέντρο της Θεσσαλίας¹². Η ανάπτυξη της νέας πόλης είναι ραγδαία. Η βιοτεχνική και γεωργική παράδοση του Πηλίου, το λιμάνι, καθώς και τα παροικιακά κεφάλαια που εισρέουν στην περιοχή είναι μερικοί από τους παράγοντες που ευνοούν την οικονομική εξέλιξη της πόλης με κύριες κατευθύνσεις το εμπόριο και την βιομηχανία. Η ευνοϊκή θέση και η αλματώδης οικονομική εξέλιξη της πόλης προσελκύουν κατοίκους και επενδυτές από άλλες περιοχές και έτσι η πόλη αποκτά για πρώτη φορά αστικό χαρακτήρα, όπου λόγω το βιομηχανικού κεφαλαίου μετατρέπεται σε αστικό κέντρο νέου τύπου. Παρατηρείται στην φάση αυτή μία πνευματική αναγέννηση, λόγω του λιμανιού και της επιρροής που είχε σε κοινωνικό, πολιτιστικό και πνευματικό επίπεδο στην πόλη. Το λιμάνι όπως είναι φυσικό, με τις νέες εξελίξεις, αυξάνει την εμπορευματική του κίνηση και αυτό οδηγεί στην ανάγκη επέκτασής του. Έτσι από το 1892 αρχίζει η κατασκευή των λιμενικών έργων με κατασκευή δύο νέων προβλητών, την κεντρική προβλήτα και την προβλήτα των Θεσσαλικών Σιδηροδρόμων που συνέδεσε τον σιδηρόδρομο με το λιμάνι (πρώτη φάση), όπως επίσης κατασκευάζεται και ο κυματοθραύστης στο ανατολικό άκρο του λιμανιού (δεύτερη φάση).

Η ανάπτυξη αυτή θα ενισχυθεί σημαντικά μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και την Μικρασιατική καταστροφή, όπου εισρέει στην πόλη μεγάλο κύμα προσφύγων. Ο πληθυσμός αυτός θα ενισχύσει σημαντικά την βιομηχανία και θα δώσει νέα ώθηση στην ήδη αυξανόμενη ανάπτυξη της πόλης. Τα έργα διαμόρφωσης του λιμανιού συνεχίζο-

¹¹ Αδαμάκης Κώστας. *Τα Βιομηχανικά Κτίρια του Βόλου*. ΠΙΟΠ, Αθήνα 2009, σελ: 24

¹² Δημόγλου Αίγλη (επιμ). *Βόλος ένας αιώνας, Από την ένταξη στο ελληνικό κράτος (1881) έως τους σεισμούς (1955)*. ΔΗΚΙ, Α', Εκδόσεις Βόλος, Βόλος 1999, σελ: 83



νται και μετά τον πόλεμο, για να καλυφθούν οι ολοένα αυξανόμενες ανάγκες διακίνησης εμπορευμάτων. Έτσι το λιμάνι επεκτείνεται για τρίτη φορά, όπου διαπλατώνεται η κεντρική προβλήτα, η δεύτερη προβλήτα ανακατασκευάζεται και κατασκευάζεται και τρίτη προβλήτα δυτικά της προηγούμενης, ενώ παράλληλα δημιουργούνται νέες κτιριακές εγκαταστάσεις για την εξυπηρέτηση του λιμανιού¹³.

Η εξέλιξη της πόλης ανακόπτεται προσωρινά με την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και το λιμάνι παθαίνει σημαντικές καταστροφές από τους βομβαρδισμούς. Η ζημίες αποκαθίστανται μετά το τέλος του πολέμου και παράλληλα κατασκευάζονται νέα κτίρια στην κεντρική προβλήτα. Στα επόμενα χρόνια γίνονται σχέδια για την επέκταση και εκσυγχρονισμό του λιμανιού τα οποία όμως λόγω διαφόρων τεχνικών προβλημάτων και λόγω της οικονομικής κρίσης, από την κάμψη της βιομηχανίας, αναστάλθηκαν για αρκετά χρόνια. Μεταπολεμικά ο Βόλος εξελίσσεται σε ένα από τα σημαντικότερα πολεοδομικά συγκροτήματα της Ελλάδας από οικονομική και δημογραφική άποψη.

Η πόλη πλήγεται για δεύτερη φορά με τους καταστροφικούς σεισμούς του 1955 κάτι που αλλάζει σημαντικά την φυσιογνωμία της, και ανακάμπει ξανά την περίοδο 1960 -1980 όπου παρατηρείται μια προσωρινή βιομηχανική άνθιση μέχρι την οριστική πια αποβιομηχάνιση του Βόλου στα μέσα της δεκαετίας του 1980, κάτι που έχει σοβαρές επιπτώσεις και στην λειτουργία του λιμανιού. Σήμερα το λιμάνι του Βόλου συνεχίζει να είναι ένα από τα σημαντικότερα λιμάνια της Ελλάδας και γίνονται μελέτες από τις τοπικές αρχές για νέα έργα που θα εξυπηρετούν την καλύτερη εμπορική λειτουργία του αλλά και την τουριστική, αφού πλέον η οικονομία της πόλης στηρίζεται κατά κύριο λόγο στο εμπόριο και τον τουρισμό και όχι τόσο στην βιομηχανία.

*Α' Παγκόσμιος
Πόλεμος*

*Β' Παγκόσμιος
Πόλεμος*

¹³ Δημόγλου Αίγλη (επιμ). Βόλος ένας αιώνας. Από την ένταξη στο ελληνικό κράτος (1881) έως τους σεισμούς (1955). ΔΗΚΙ, Α', Εκδόσεις Βόλος, Βόλος 1999, σελ: 84

Δομή - Οργάνωση της πόλης/Πολεοδομικά Χαρακτηριστικά



Εικ. 4 Ο νεολιθικός οικισμός του Διμηνίου 5000π.Χ.
[Πηγή: Διοτίκτινο].

Νεολιθικός οικισμός
5000 π.Χ.



Χάρτης 5 Αρχαία Δημητριάδα
[Πηγή: Αρχαίο ΔΗ.Κ.Ι Βόλου].

Μυκηναϊκός οικισμός
17^{ος} αι. π.Χ.

Κλασική περίοδος
Παγασές 6^{ος} αι. π.Χ.

Ελληνιστική
περίοδος
Δημητριάδα 3^{ος} αι. π.Χ.

Ο Βόλος είναι μια πόλη η οποία είναι ταυτισμένη με το λιμάνι της. Από την αρχαιότητα ακόμα, κάθε αναφορά στην περιοχή του Βόλου σχετίζεται με την λειτουργία του ως λιμάνι. Ακόμα και μέσα από την μυθολογία και τον μύθο της Αργοναυτικής εκστρατείας μεταφέρεται αυτή η τόσο δυνατή σχέση της πόλης με το λιμάνι. Η ύπαρξη και η λειτουργία του λιμανιού, έπαιξε στην διάρκεια της ιστορίας της σημαντικό ρόλο στην εξέλιξή της σε όλες τις ιστορικές περιόδους, και ήταν αυτό που την έκανε σε πολλές φάσεις της ιστορίας να αποτελεί σημαντικό κόμβο τόσο στον ελλαδικό χώρο αλλά και στην Μεσόγειο.

Η θέση του πρώτου οικισμού κατά την νεολιθική εποχή το 5000π.Χ τοποθετείται στην ακρόπολη του Διμηνίου, το οποίο βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από την σημερινή πόλη και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους νεολιθικούς οικισμούς στην Ελλάδα. Ως λιμάνι του οικισμού χρησιμοποιούνταν ο φυσικός κόλπος στην περιοχή Πευκάκια. Χαρακτηριστικό στοιχείο της δομής του οικισμού αποτελούν οι έξι λιθόκτιστοι περίβολοι οι οποίοι αρίζουν τον οικισμό (Εικ.4). Τον νεολιθικό οικισμό διαδέχεται τον 17^ο αι. π.Χ. η μυκηναϊκή πόλη Ιωλκός η οποία συνεχίζει να χρησιμοποιεί ως λιμάνι τον κόλπο στα Πευκάκια¹⁴.

Τον 6^ο αι. π.Χ. ιδρύεται μια νέα πόλη στην χερσόνησο Πευκάκια, πολύ κοντά στο λιμάνι της Ιωλκού, με το όνομα Παγασές, και εξυπηρετεί ως επίγειο της γειτονικής πόλης των Φερών (Βελεστίνο), όπου μαζί με την Ιωλκό αποτελούν τις σπουδαιότερες πόλεις στην περιοχή.

Τον 3^ο αι. π.Χ. οι Παγασές καταλαμβάνονται από τον Μακεδόνα βασιλιά Δημήτριο τον Πολιορκητή και ενσωματώνονται στην νέα πόλη Δημητριάδα, αποτελώντας τον πυρήνα της νέας πόλης. Η πόλη προστατεύεται από περιμετρικά τείχη και ο πολεοδομικός της ιστός δομείται με βάση το ιπποδάμειο σύστημα¹⁵, όπως οι περισσότερες ελληνορωμαϊκές πόλεις της περιόδου αυτής (Χάρτης 2). Η αρχαία πόλη διαθέτει δημόσια κτίρια όπως ανάκτορο, θέατρο, χώρους λατρείας,

¹⁴ Ασπασία Ντίνα. Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής - Διμήνη.

¹⁵ Ασπασία Ντίνα. Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής - Δημητριάδα.



αγορά, ηρώο καθώς και υδραγωγείο, το οποίο οικοδομήθηκε τον 4^ο αι. μ.Χ., για την ύδρευση της πόλης. Η θέση για την ίδρυση της νέας πόλης προφανώς επιλέχθηκε λόγω της ύπαρξης του φυσικού λιμανιού στον μικρό κόλπο της περιοχής, για να μπορεί να εξυπηρετεί τόσο ως στρατιωτικό ορμητήριο αλλά και για τις εμπορικές δραστηριότητες της πόλης.

Η Δημητριάδα συνεχίζει να ακμάζει στην θέση αυτή μέχρι και τον 6^ο αι. μ.Χ. όπου λόγω των συνεχών βαρβαρικών επιδρομών η πόλη μεταφέρεται στον ήδη οχυρωμένο οικισμό στον λόφο των Αγίων Θεοδώρων στην περιοχή Παλιά στην βόρεια πλευρά του Παγασσητικού κόλπου (Χάρτης 1).

Η οικιστική δραστηριότητα στην περιοχή καταγράφεται αδιάλειπτη από την νεολιθική εποχή¹⁶ όπως μαρτυρούν τα διάφορα αρχαιολογικά ευρήματα¹⁷ αλλά δεν φαίνεται να γνωρίζει ιδιαίτερη ανάπτυξη στις περιόδους αυτές. Αρχίζει να ακμάζει μετά τον 6^ο αι. μ.Χ. με την μεταφορά της πόλης της Δημητριάδας στην θέση αυτή, για να αποτελέσει στην συνέχεια τον πυρήνα εξέλιξης της σημερινής πόλης.

Η πόλη εντός του τείχους φαίνεται να ακολουθεί μια λαβυρινθοειδή δομή¹⁸ σε αντίθεση με την ορθοκανονική δομή της Δημητριάδας (Εικ.5). Τα τείχη του υπάρχοντος φρουρίου επισκευάζονται και γίνονται προσθήκες στην διάρκεια των αιώνων και ιδιαίτερα κατά την βυζαντινή περίοδο.

Στους αιώνες που ακολουθούν η πόλη λόγω των συνεχών βαρβαρικών επιθέσεων παρακμάζει και έτσι δεν παρατηρείται καμία ιδιαίτερη εξέλιξη στον πολεοδομικό της ιστό αλλά ούτε και στις λιμενικές υποδομές.

Η στασιμότητα στην εξέλιξη της πόλης συνεχίζεται και κατά την διάρκεια της οθωμανικής περιόδου, λόγω της γενικότερης αδιαφορίας των οθωμανικών αρχών, όπου η πόλη συνεχίζει να περιορίζεται

Μεσαιωνική πόλη
6^{ος} αι. μ.Χ

Το κάστρο του Βόλου

¹⁶ Λιάπης Κώστας. *Το Κάστρο του Βόλου μέσα στους αιώνες*. Ίδρυς, Βόλος 1991.

¹⁷ Ασπασία Ντίνα. *Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής* _ Το Κάστρο του Βόλου.

¹⁸ Δημόγλου Αίγλη (επιμ). *Βόλος ένας αιώνας, Από την ένταξη στο ελληνικό κράτος (1881) έως τους σεισμούς (1955)*. ΔΗΚΙ, Α', Εκδόσεις Βόλος, Βόλος 1999, σελ: 17



Εικ. 5 _ Το κάστρο το Βόλου
[Πηγή: Αρχείο ΔΗ.Κ.Ι Βόλου, Ανασχεδίαση Βίλλμας Χαστάογλου επεξεργασία: Ε. Νικολάου]



Χάρτης 3 _ η πόλη του Βόλου το 1882
[Πηγή: Αρχείο ΔΗ.Κ.Ι Βόλου, Ανασχεδίαση Βίλλμας Χαστάογλου].



Χάρτης 4 _ Η πόλη του Βόλου το 1939
[Πηγή: Αρχείο ΔΗ.Κ.Ι Βόλου].

Σύγχρονη πόλη

εντός των τειχών και το λιμάνι μεταφέρεται ήδη από τα τέλη της βυζαντινής περιόδου στο νότιο τμήμα του κάστρου¹⁹. Η οργάνωση της εντός του κάστρου πόλης έχει σε μικρογραφία όλα τα χαρακτηριστικά των οθωμανικών πόλεων αυτής της περιόδου: κατοικίες σε πυκνή διάταξη, ελικοειδείς, στενούς και συχνά αδιέξοδους δρόμους και τα στοιχειώδη κοινοτικά κτίρια, όπως τζαμί, λουτρό, διοικητικά κτίρια, συναγωγή, στρατώνες και τρεις κρήνες²⁰.

Μετά το 1830 με τις νέες διοικητικές μεταρρυθμίσεις των οθωμανικών αρχών αρχίζει να παρατηρείται η πρώτη εμφάνιση οικιστικής ανάπτυξης έξω από τον μεσαιωνικό πυρήνα του κάστρου. Έτσι από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα αρχίζει να αναπτύσσεται η νέα πόλη του Βόλου στην ανατολική πλευρά του κάστρου, η οποία εκτείνεται σε τρεις παράλληλες προς την θάλασσα αρτηρίες, οι οποίες τέμνονται από στενούς κάθετους δρόμους²¹.

Δημιουργούνται έτσι δύο οικιστικοί πυρήνες, η οθωμανική πόλη εντός των τειχών του κάστρου και η νέα πόλη στα ανατολικά.

Η περίοδος αυτή αποτελεί την αρχή της αστικής ανάπτυξης της πόλης του Βόλου. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας την περίοδο που ακολουθεί σε συνδυασμό με την λειτουργία του λιμανιού και ταυτόχρονα με την προσάρτηση της Θεσσαλίας στο ελληνικό κράτος το 1881, οδηγούν σε μια ραγδαία ανάπτυξη της πόλης.

Έτσι το 1882 συντάσσεται το νέο σχέδιο πόλης το οποίο περιλαμβάνει τους δύο προϋπάρχοντες ακιστικούς πυρήνες, σε μια προσπάθεια ομογενοποίησής τους, διατηρώντας άθικτο το κάστρο και την συνοικία εντός αυτού (**Χάρτης 3**). Το νέο πολεοδομικό σχέδιο αποτελείται από έναν ορθοκανονικό κάναβο με ομοιόμορφα οικοδομικά τετράγωνα ακολουθώντας το ελληνορωμαϊκό μοντέλο του ιπποδάμειου συστήματος. Λίγα χρόνια αργότερα, στο τροποποιημένο πολεοδομικό σχέδιο, προτείνεται η ρυμοτόμηση της συνοικίας του

¹⁹ <http://www.port-volos.gr>

²⁰ Δημόγλου Αίγλη (επιμ). Βόλος ένας αιώνας. Από την ένταξη στο ελληνικό κράτος (1881) έως τους σεισμούς (1955). ΔΗΚΙ, Α'. Εκδόσεις Βόλος, Βόλος 1999, σελ: 15

²¹ Δημόγλου Αίγλη (επιμ). Βόλος ένας αιώνας. Από την ένταξη στο ελληνικό κράτος (1881) έως τους σεισμούς (1955). ΔΗΚΙ, Α'. Εκδόσεις Βόλος, Βόλος 1999, σελ: 15



κάστρου και η κατεδάφιση του βυζαντινού τείχους το οποίο τίθεται σε εφαρμογή στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και έτσι μεγάλο τμήμα του ιστορικού πυρήνα της πόλης χάνεται²². Στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού της πόλης εντάσσεται και το σχέδιο επέκτασης και εκβάθυνσης του λιμανιού το οποίο ξεκινά το 1892 και ολοκληρώνεται σε τρεις φάσεις με τα έργα να ολοκληρώνονται τελικά το 1932. Στον πολεοδομικό ιστό της νέας πόλης εντάσσονται και οι βιομηχανικές μονάδες, οι οποίες συγκεντρώνονται κατά κύριο λόγο κοντά στο λιμάνι, στις παραποτάμιες περιοχές, τον σιδηροδρομικό σταθμό και κοντά στους κύριους οδικούς άξονες²³ (Χάρτης 4).

Μετά τους καταστροφικούς σεισμούς του 1955 δημιουργείται μια ευκαιρία αναδιάρθρωσης του σχεδίου πόλης η οποία όμως δεν αξιοποιήθηκε και η πόλη ανοικοδομήθηκε τελικά πάνω στο παλιό σχέδιο όπου παράλληλα στο σχέδιο εντάσσονται και πέντε νέες περιοχές.

Το σχέδιο αυτό διατηρεί η πόλη του Βόλου μέχρι και σήμερα.

Νικολάου Έφη, *Νησί 30° 15' - 45° 50' Β * 05° 21' - 36° 10' Α, δύο ταξίδια στην Μεσόγειο, τα ιστορικά λιμάνια της Μεσογείου*, Ερευνητική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Βόλος, 2013

²² Δημόγλου Αίγλη (επιμ). *Βόλος ένας αιώνας, Από την ένταξη στο ελληνικό κράτος (1881) έως τους σεισμούς (1955)*. ΔΗΚΙ, Α', Εκδόσεις Βόλος, Βόλος 1999, σ. 16 - 17

²³ Αδαμάκης Κώστας. *Τα Βιομηχανικά Κτίρια του Βόλου*. ΠΙΟΠ, Αθήνα 2009, σ. 31



ii [φωτογραφική αποτύπωση]



[φωτογραφική αποτύπωση]





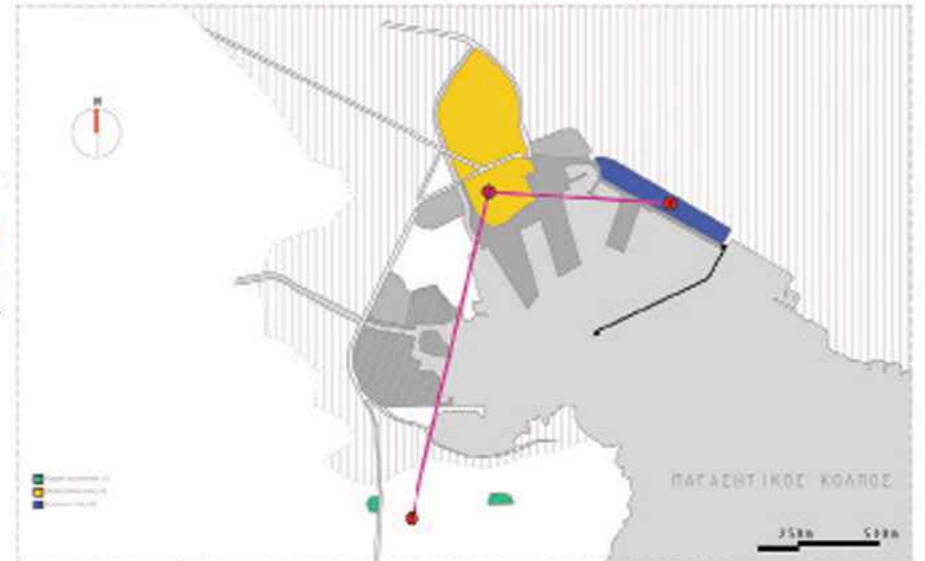
Ραφή #1

A.

Χρονικός θωρακικός Πάριτος από το παρελθόν της πόλης στο παρόν και αντίστοιχα.

αρχαία πόλη <=> παλιά πόλη <=> σύγχρονη πόλη

Γραμμικός παρίτας στην ιστορία της πόλης και στην εξέλιξη της η οποία ομοιάζει καθώς ο χρήστης κινείται κατά μήκος της χρονικής γραμμής.

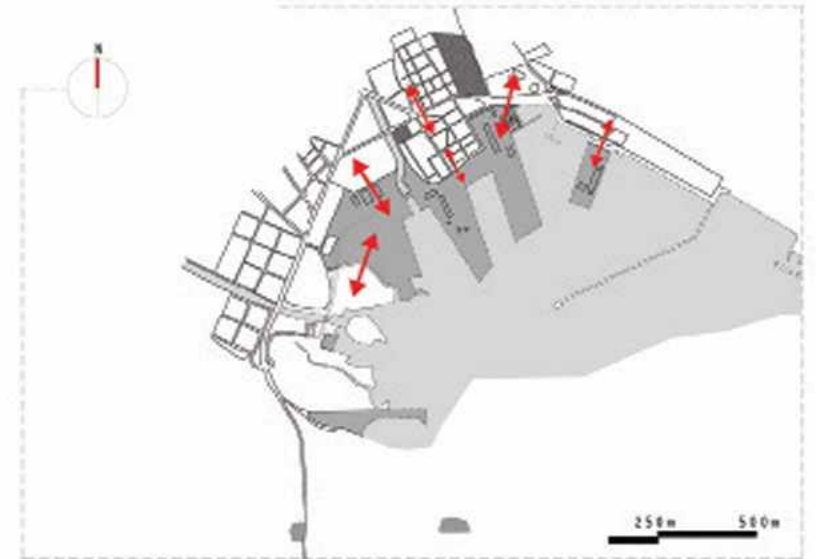


Ραφή #2

A.

Κόβστες ραφές

ραφή των εργαζομένων με την παραδοσιακή ζώνη ασπικών χάρων με το παραδοσιακό μίλιτο.



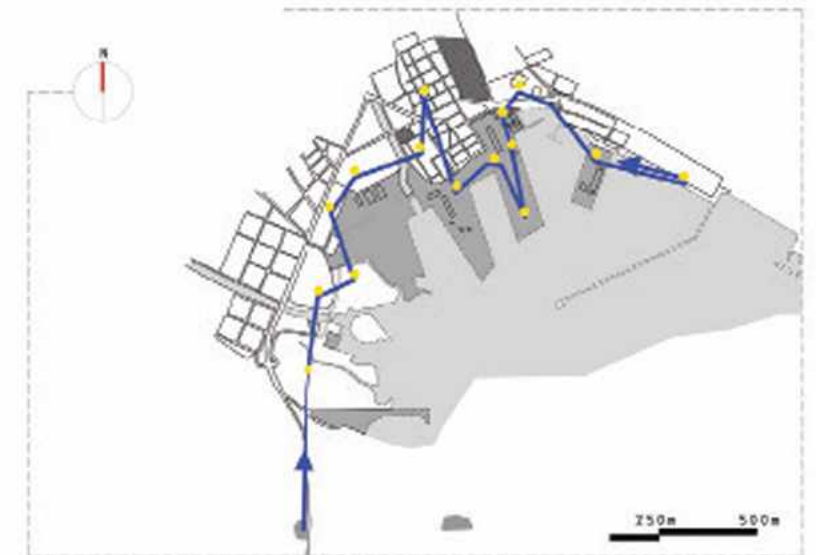
Ραφή #1

B.

Χάραξη γραμμικής πορείας

ραφή των εργαζομένων με την παραδοσιακή ζώνη ασπικών χάρων με το μίλιτο.

γέφυρα που προς συρροή σημείων





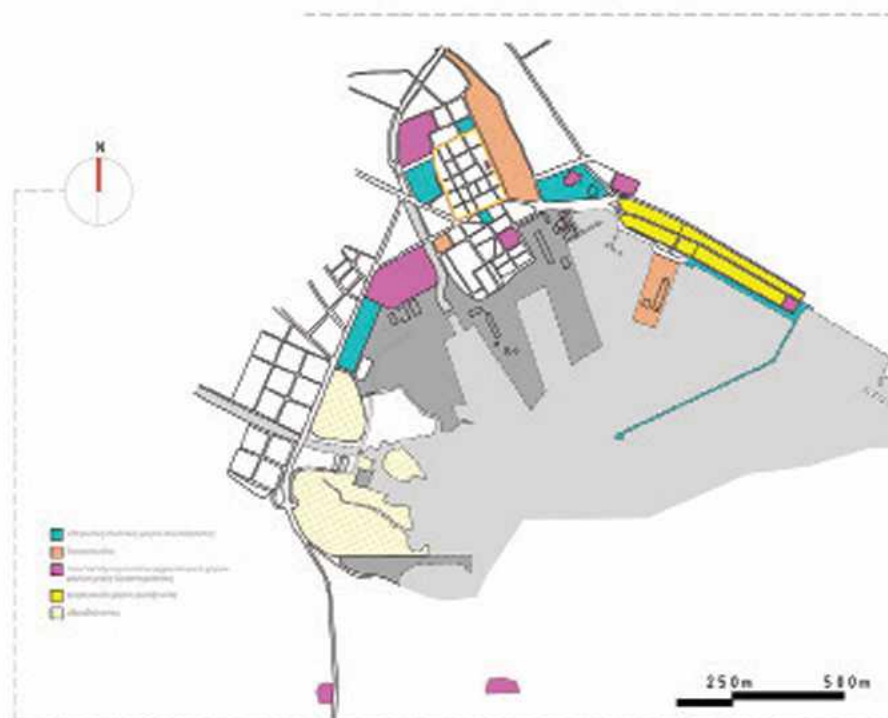
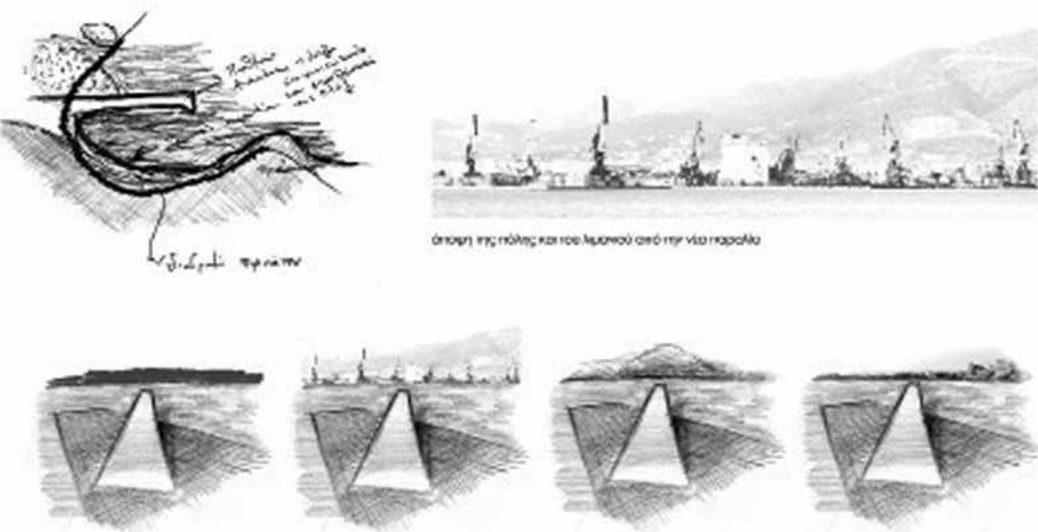
η εξέλιξη της ακτογραμμής



Οπτικές Ραφές

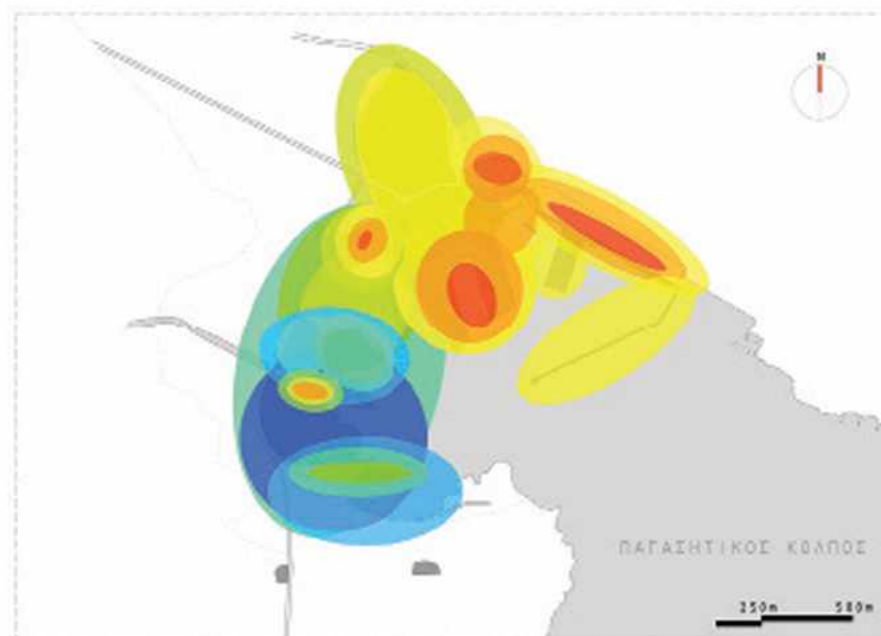


διαμόρφωση νέας παραλίας



αναλυση των λειτουργιών της υπο μελετη περιοχής

- Βασικές λειτουργίες της πόλης
1. οικιστική εστ.
 2. αριστική εστ.
 3. υπηρεσιακή εστ.
 4. βιομηχανική
 5. πολιτιστική εστ.
 6. δημόσια υπηρεσίες



Θερμικό διάγραμμα

Θερμικό διάγραμμα της πόλης ως προς τις λειτουργίες και τον χαρακτήρα της στην υφιστάμενη κατάσταση

υπόμνημα

Για δραστηρότητα πόλης
Για ήπια δραστηρότητα πόλης

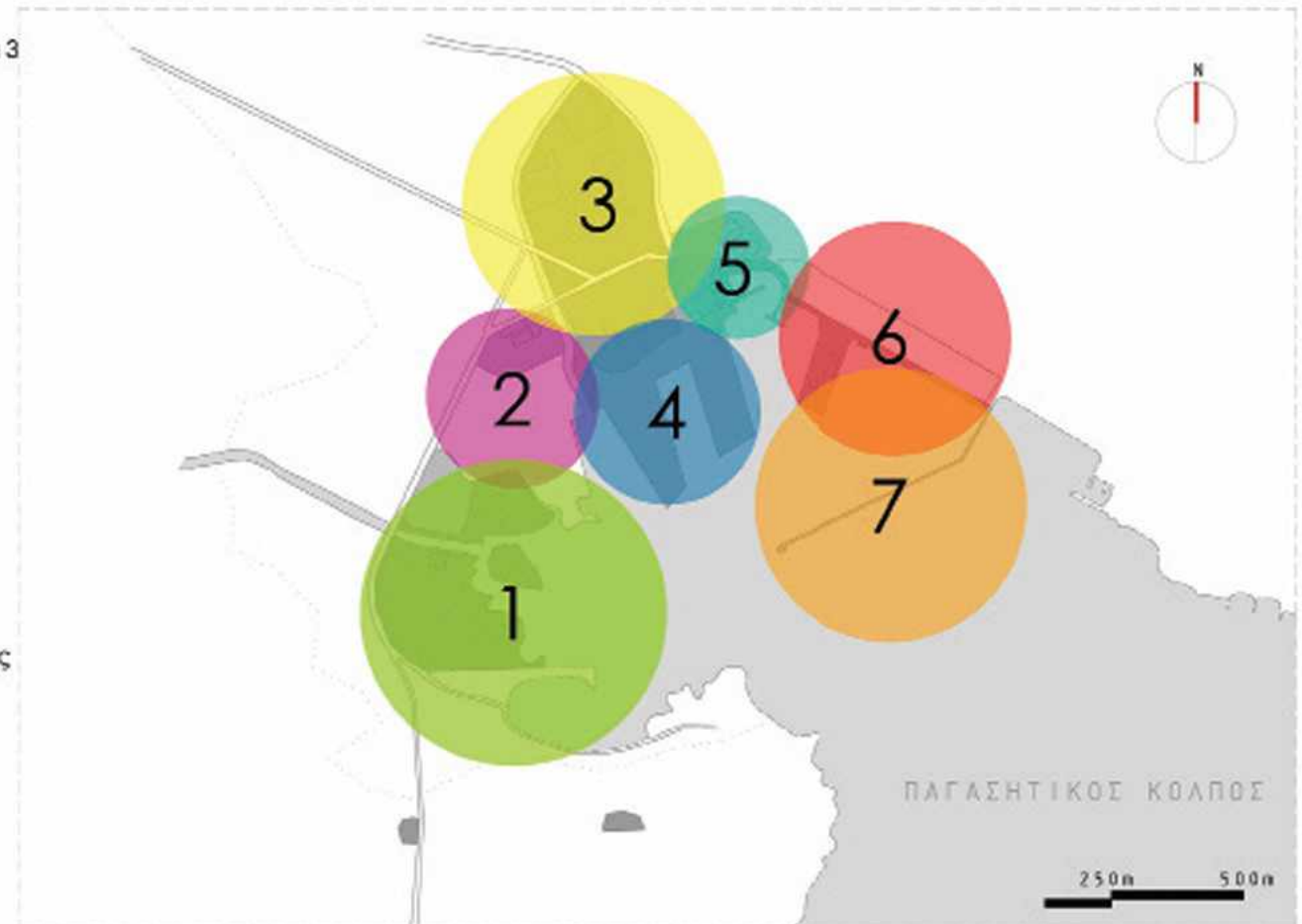
_ διαχωρισμός περιοχής σε ζώνες

περιγραφή ζωνών

- Ζώνη 1:** Παραλία- Υδροβιότοπος-Πάρκο Πεδίου του Άρεως
- Ζώνη 2:** Πανεπιστήμιο - Αθλητικό εκθεσιακό κέντρο - Προβλήτα 3
- Ζώνη 3:** Ιστορικό κέντρο "Παλιά"
- Ζώνη 4:** Προβλήτες 2+3
- Ζώνη 5:** Πάρκο Ρήγα Φερραίου - Μαρίνα- Περιοχή παλιού τελωνείου, Σιλό
- Ζώνη 6:** Κεντρική προβλήτα - παραλιακός πεζόδρομος
- Ζώνη 7:** Κυματοθραύστης

χαρακτηρισμός ζωνών

- Ζώνη 1:** Φυσικό περιβάλλον
- Ζώνη 2:** Κέντρο εκπαίδευσης, ερευνών και εμπορικής ανάπτυξης
- Ζώνη 3:** Ιστορικό κέντρο πόλης-διατηρητέος χαρακτήρας
- Ζώνη 4:** Κέντρο τουρισμού και εμπορίου
- Ζώνη 5:** Κόμβος πολιτισμού
- Ζώνη 6:** Αστικό τοπίο
- Ζώνη 7:** Φυσικό-τεχνητό τοπίο-πλατεία



Ο διαχωρισμός και χαρακτηρισμός των ζωνών προκύπτει από τον υπάρχων χαρακτήρα κάθε περιοχής και από τον χαρακτήρα που προκύπτει μέσα από τις προτεινόμενες επεμβάσεις- λειτουργίες και νέες χρήσεις στην κάθε υποπεριοχή.

[Ζώνη 1]

[Παραλία- Πορθμείο-Υδροβιότοπος-Πάρκο Πεδίου του Άρεως]



Η περιοχή αυτή αποτελεί ένα φυσικό σκασί, στο μεγαλύτερο μέρος της. Ένας πιο σπαστό όπου είναι της άκρας της αλμυρότητας, και είναι και της αλληλεπίδρασης ζώνης της παραλίας. Τα φυσικά στοιχεία είναι η γη, ο αέρας, το νερό, και η ζωή. Η κατάσταση σε κάποια σημεία από την άκρη της παραλίας, της θάλασσας, του παρά και του κέντρου σύνδεσης από τα άλλα και είναι άμεσες σχέσεις, αλλά και η αλληλεπίδραση των στοιχείων της.

Στην περιοχή αυτή η πράσινη είναι η ανάδειξη της ζώνης 1 σε οικολογικό πάρκο, χώρο πρασίνου και παραβόλαση πάρκο.

Μέσα από τις σταθμούς και την δημιουργία νέων χώρων δράσης θα αποκτήσει η ζώνη 1 ένα οικολογικό χαρακτήρα με μικρές διακοσμίες ως προς την παλέτα των χώρων αλλά πάνω πάντα με το φυσικό περιβάλλον και οφέρετες τους.

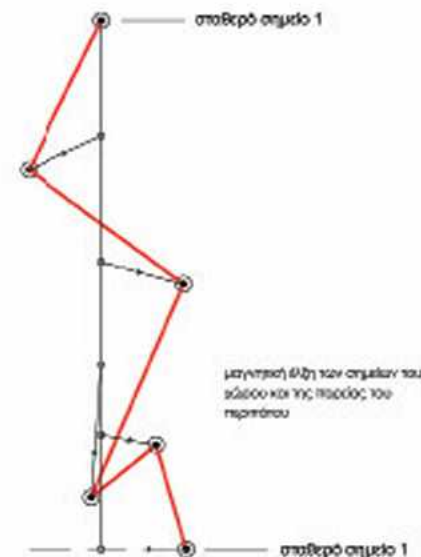
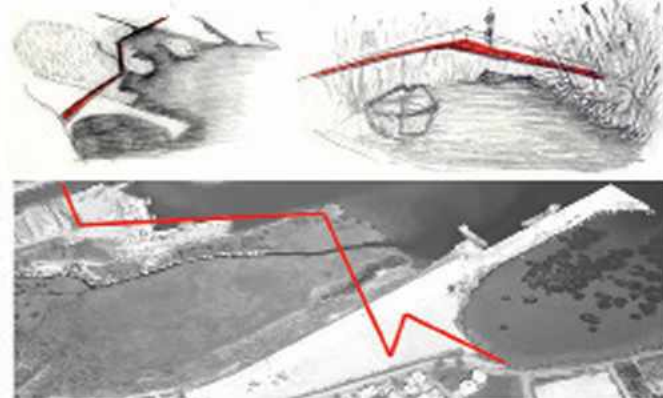
Προτάσεις:

1. Αποκατάσταση των διατηρητέων βιομηχανικών κτιρίων (δημοτικό σφαγείο) και χρήση τους ως οικολογικό μουσείο.
2. Διατήρηση της ομβοκιβωτίας στην παραλία θάλασσα και έναρξη της λειτουργίας της στον δημοτικό περίπτερο.
3. Μετατροπή του πορθμείου σε παραβόλαση πάρκο με χώρους ανοικτές, μικρές μερίδες και θεατικές θέσεις.
4. Διαμόρφωση παραλίας στον κόλπο δίπλα στο παραβόλαση πάρκο. ("Fast Swims")

χάραξη πορείας περιπάτου

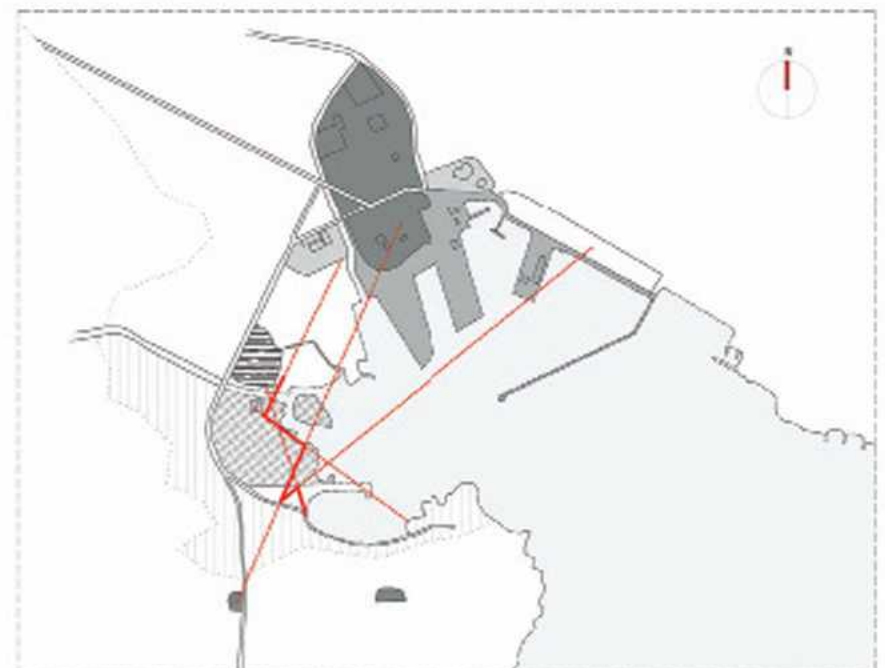
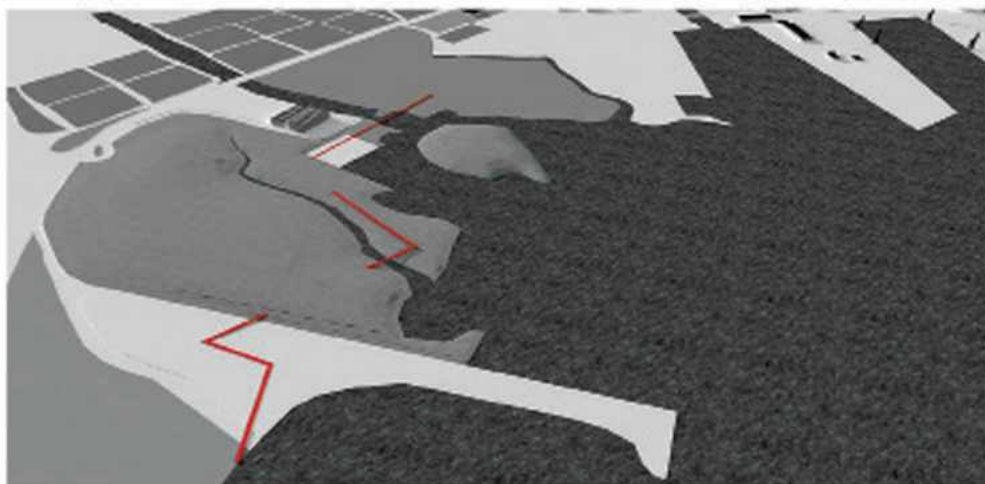
1. χωρικές συνδέσεις

Από τις επεμβάσεις αυτές προκύπτει η χάραξη της πορείας του περιπάτου στην ζώνη 1, η οποία μαγνητίζεται και έλκεται από τα σημεία αυτά, και έτσι προκύπτει η τεθλασμένη μορφή της.



2. οπτικές συνδέσεις

Η τεθλασμένη μορφή της πορείας προκύπτει και από τις οπτικές συνδέσεις οι οποίες καθορίζουν την φορά των διαφόρων τμημάτων της πορείας.



[Ζώνη 2] [πανεπιστήμιο - εκθεσιακό αθλητικό κέντρο - προβλήτα 3]



Στην περιοχή αυτή βρίσκεται τμήμα του πανεπιστημίου, το εκθεσιακό αθλητικό κέντρο και η προβλήτα 3 που αποτελεί λιμάνι το οποίο είναι στην παρούσα φάση αναρτίστη. Η περιοχή αυτή είναι στο μεγαλύτερο μέρος της απελευθερωμένη και αποκομμένη από τον αστικό ιστό. Ο προορισμός της περιοχής είναι η απαρχή των δύο κεντρικών συγκροτημάτων.

Η ζώνη 2 πρόκειται να αποσπαστεί ένα νέο κόμβο για την πόλη. Μετά της επιβίβασης που προσιόνται, η περιοχή αυτή πρόκειται να γίνει κέντρο εκπαίδευσης, ερωτών και εμπορικής / οικονομικής ανάπτυξης.

Προβλεπόμενα:

1. Κατασκευή του εκθεσιακού αθλητικού κέντρου και δευτερεύοντα Σεισμολογικό κέντρο / χώρου Πολιτισμικών χρήσεων, ο οποίος θα αποτελεί πόλο έλξης και τουλάχιστον θα ενοχληθείται την μέχρι τώρα αναρτίστη περιοχή.
2. Διαφορετική νέα οδική σύνδεση - εσόδου προς το εμπορικό λιμάνι.
3. Διαφορετική κύρια οδική σύνδεση μαζικής στην θέση της προβλήτας 3 (ερασιόφιλοι και θαλάσσιες δραστηριότητες)

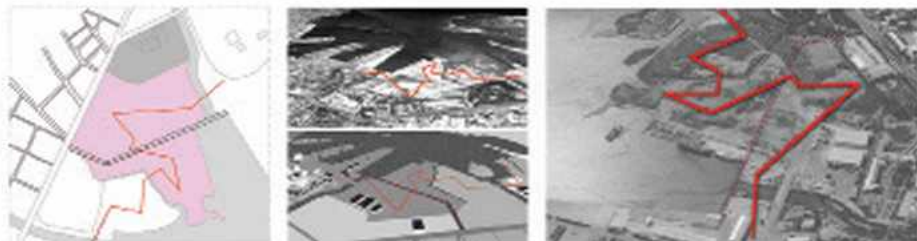
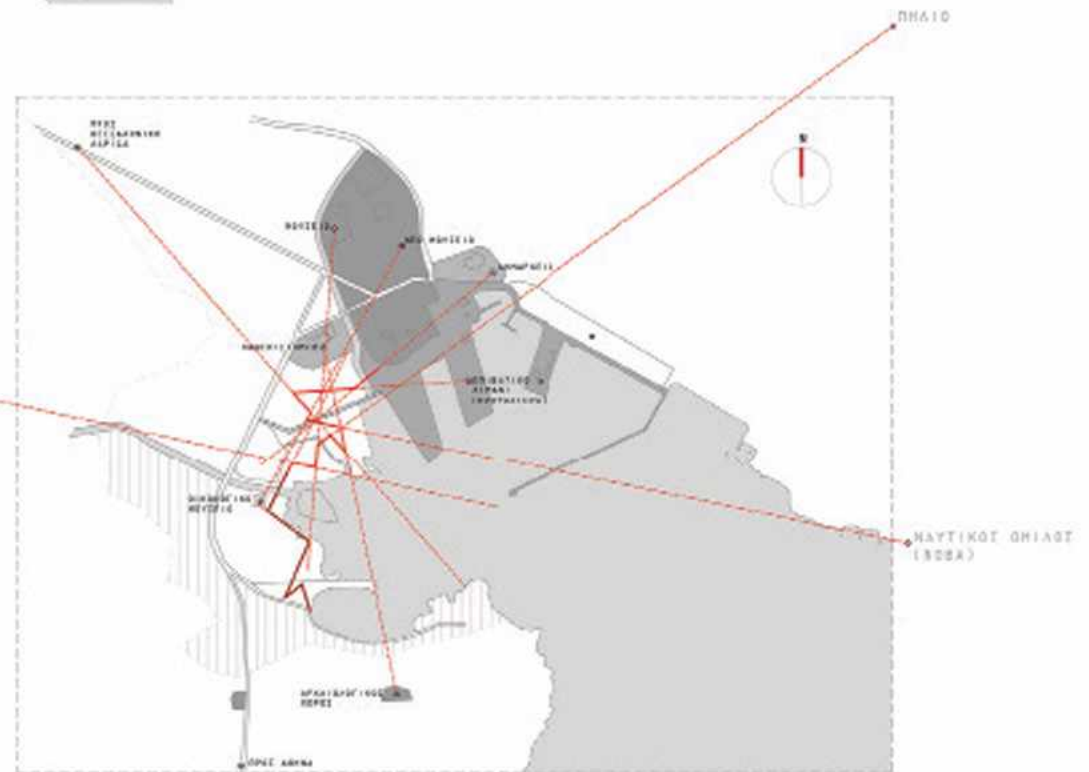
χάραξη οδικής σύνδεσης - εσόδου προς εμπορικό λιμάνι



χάραξη πορείας περιπάτου

Σε κάθε ζώνη, λόγω του διαφορετικού χαρακτήρα της, ο τρόπος παραγωγής της πορείας προκύπτει από διαφορετικές προσλαμβάνουσες.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΤΗΤΕΣ (ΑΙΜΗΝΗ)

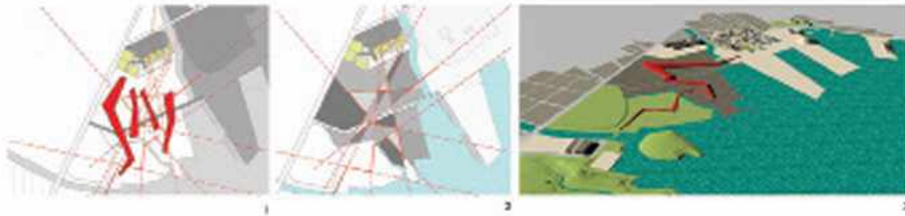


Η χάραξη της πορείας στην ζώνη 2 προκύπτει από τις προεκτάσεις - προβολές σημαντικών σημείων της πόλης τα οποία σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τον χαρακτήρα της περιοχής.

[Ζώνη 2] [πανεπιστήμιο - εκθεσιακό αθλητικό κέντρο - προβλήτα 3]

γράφη οδικής σύνδεσης - ασόδου προς εμπορικό λιμάνι

αναζήτηση της ραφής των διακοπόμενων τμημάτων της ζώνης 2 λόγω της οδικής αρτηρίας

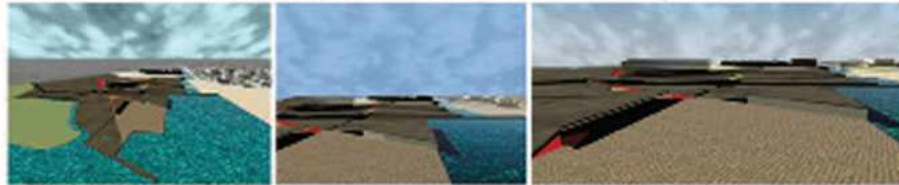
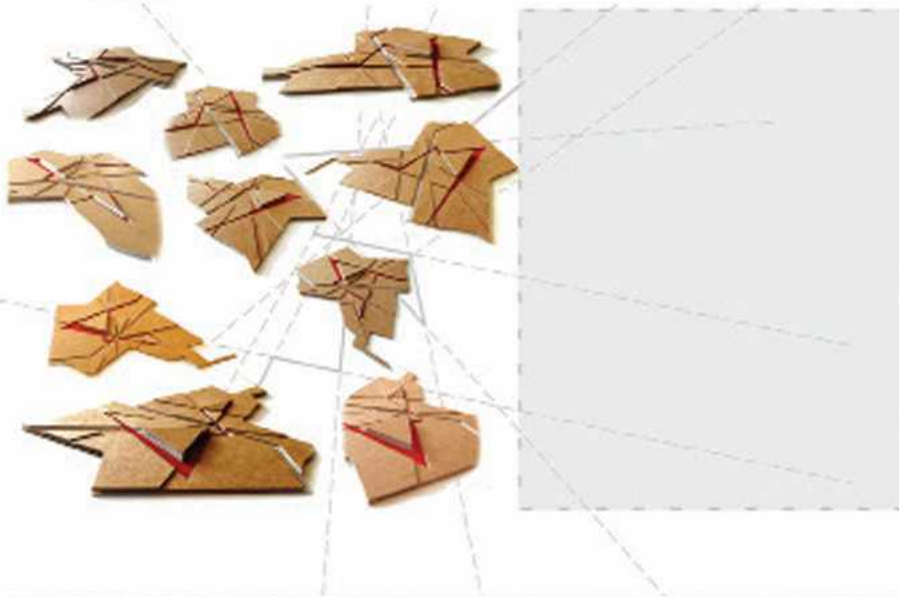


ποιότητες περιπάτου

ο περίπατος στην ζώνη 2 εμφανίζεται σαν ήπιος λόγω της αναστέλλουσας που εδάφους γύρω από αυτόν.



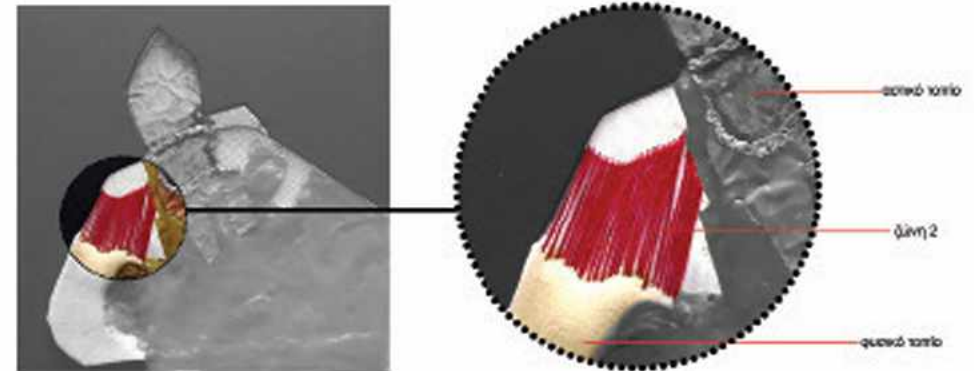
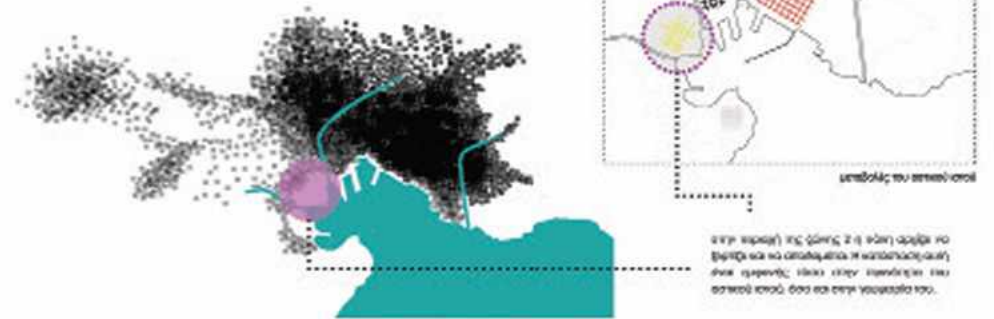
ποιότητες περιπάτου



αστικές πυκνότητες



αστικά ξεφτίσματα



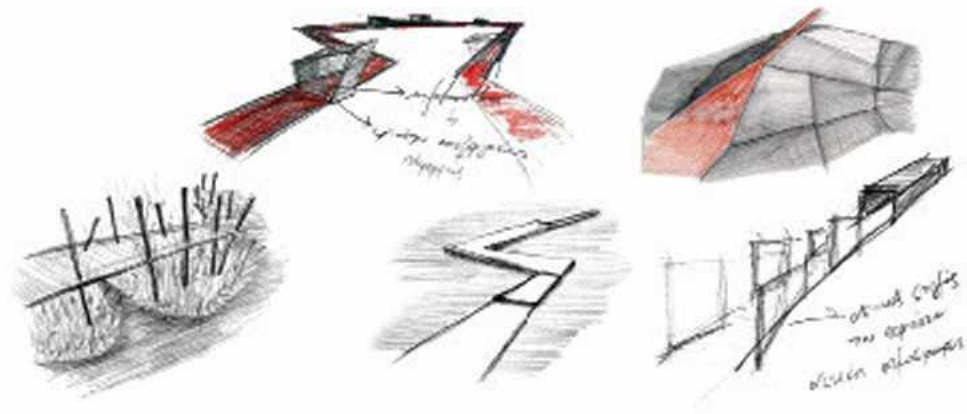
Η ζώνη 2 αποτελεί την ραφή ανάμεσα στο αστικό και το φυσικό τοπίο. Πρόκειται για έναν ενδοκάμεσο, αδιαμορφωτο χώρο, ένα νεκρό σημείο του αστικού ιστού. Η ραφή αυτή πρέπει να είναι πολύ δυνατή και ανθεκτική λόγω της ισχυρής σύνδεσης που πρέπει να επιτευχθεί μέσω αυτής.

τοπόσημα / landmarks

- 1. κν. Κοινοτόμος
- 2. Πάρκο
- 3. Πλατεία
- 4. Αρχαίο
- 5. Πλατεία Αποστόλων
- 6. Αρχαίο Γυμνάσιο
- 7. Κλασικό
- 8. Πάρκο
- 9. Αρχαίο θέατρο - Νέο Μουσείο
- 10. Μουσείο - Πνευματικό Κέντρο
- 11. Αρχαίο θέατρο
- 12. Πάρκο
- 13. Αρχαίο θέατρο
- 14. Αρχαίο θέατρο



στιγμές Περιπάτου



σενάριο Περιπάτου

Όταν τον κενό σε ένα βήμα αφήνεις να ανακαλύψει τη δική του οδού, τότε μπορείς να είσαι μαζί του, αλλά να μην είσαι μαζί του. Ο κενός χώρος είναι ο χώρος που μπορείς να είσαι μαζί του, αλλά να μην είσαι μαζί του. Ο κενός χώρος είναι ο χώρος που μπορείς να είσαι μαζί του, αλλά να μην είσαι μαζί του.

Μόλις ξεκινήσει, Μόλις ξεκινήσει, Γραφή Αποστολικών Αποστόλων

Ο περίπατος είναι μια καθορισμένη συντήρηση, γραμμή παρόμοια με τις δρόμους, περπατώντας - ζώνες του παρελθόντος μεταξύ τους **τοπική γραφή**.

Παρόμοια όμως θα είχαμε άλλο προσωπικό χαρακτηριστικό. Είναι καθαρή η **γραφή του παρελθόντος της πόλης με το παρόν της**, όπου λειτουργεί σαν στήριξη της ιστορίας της πόλης και της διαδρομής της.

Ταυτόχρονα είναι ο **χώρος - πλοήγησης** της πόλης με ιδιόμορφο και να ανακαλύψει τη δική της οδού, αλλά να μην είσαι μαζί του. Ο κενός χώρος είναι ο χώρος που μπορείς να είσαι μαζί του, αλλά να μην είσαι μαζί του.

Το σενάριο της διαδρομής αυτής είναι η εξέλιξη της πόλης και η δημιουργία μιας νέας μεριάς προς αυτή.

Ο περίπατος μέσα από τις λειτουργίες του προσπαθεί να διατηρήσει το ενδιαφέρον του χρήστη μέσα στην πόλη. Η εξέλιξη είναι ο κενός χώρος και η εξέλιξη της πόλης. Ακόμα, μέσα από τις λειτουργίες που προσάγει ο περίπατος, παρατηρείται η εξέλιξη της πόλης, η οποία διαφέρει από την εξέλιξη του χρόνου, από το παρελθόν στο παρόν της, αλλά και του χρόνου της - σε μια συγκεκριμένη στιγμή της - μέσα από τις διαδρομές της περιπλάνησης. Παρόμοια προσάγει η **γραφή των ανθρώπων** της πόλης, όπου είναι η εξέλιξη της πόλης και η εξέλιξη της πόλης, η οποία διαφέρει από την εξέλιξη του χρόνου, από το παρελθόν στο παρόν της, αλλά και του χρόνου της - σε μια συγκεκριμένη στιγμή της - μέσα από τις διαδρομές της περιπλάνησης.

"The voyage of discovery is not in seeking new landscapes but in having new eyes."

(Το ταξίδι ανακάλυψης δεν βρίσκεται στην αναζήτηση νέων τοπίων αλλά στο κάλυπτό με νέα μάτια)

Μακρής



Σχ. 1: Πράσινη συνθήκη δύο σημείων

η μαθηματική θεωρία της Περιπλάνησης

Τα σημεία είναι τα σημεία μεταξύ τους προκύπτουν τα ακόλουθα σημεία. Τα σημεία είναι τα σημεία μεταξύ τους προκύπτουν τα ακόλουθα σημεία. Τα σημεία είναι τα σημεία μεταξύ τους προκύπτουν τα ακόλουθα σημεία.



αρχή = 0
 2 σημεία 1 σύνδεση
 3 σημεία 3 συνδέσεις
 4 " 6 "
 5 " 10 "

από το διάγραμμα από παρόμοια η εξέλιξη των σημείων και των συνδέσεων

$2n(n-1) + 1 = 2n^2 - 2n + 1$
 $= 1, 3, 8, 15, 24, 35, \dots$

όπου $n = 1, 2, 3, 4, 5, \dots$
 και $a_n = n^2 - n + 1$

αρχή = 0

σενάριο Περιπάτου

τα σύμβολα του Χάρτη

1. σημεία κοινότητας

Τα σημεία κοινότητας είναι τα σημεία που είναι κοινότητα των δρόμων (βλ. σημεία του χάρτη).

2. τοπόσημα

τα σημάδια τοποσημίου της πόλης (βλ. σημεία του χάρτη)

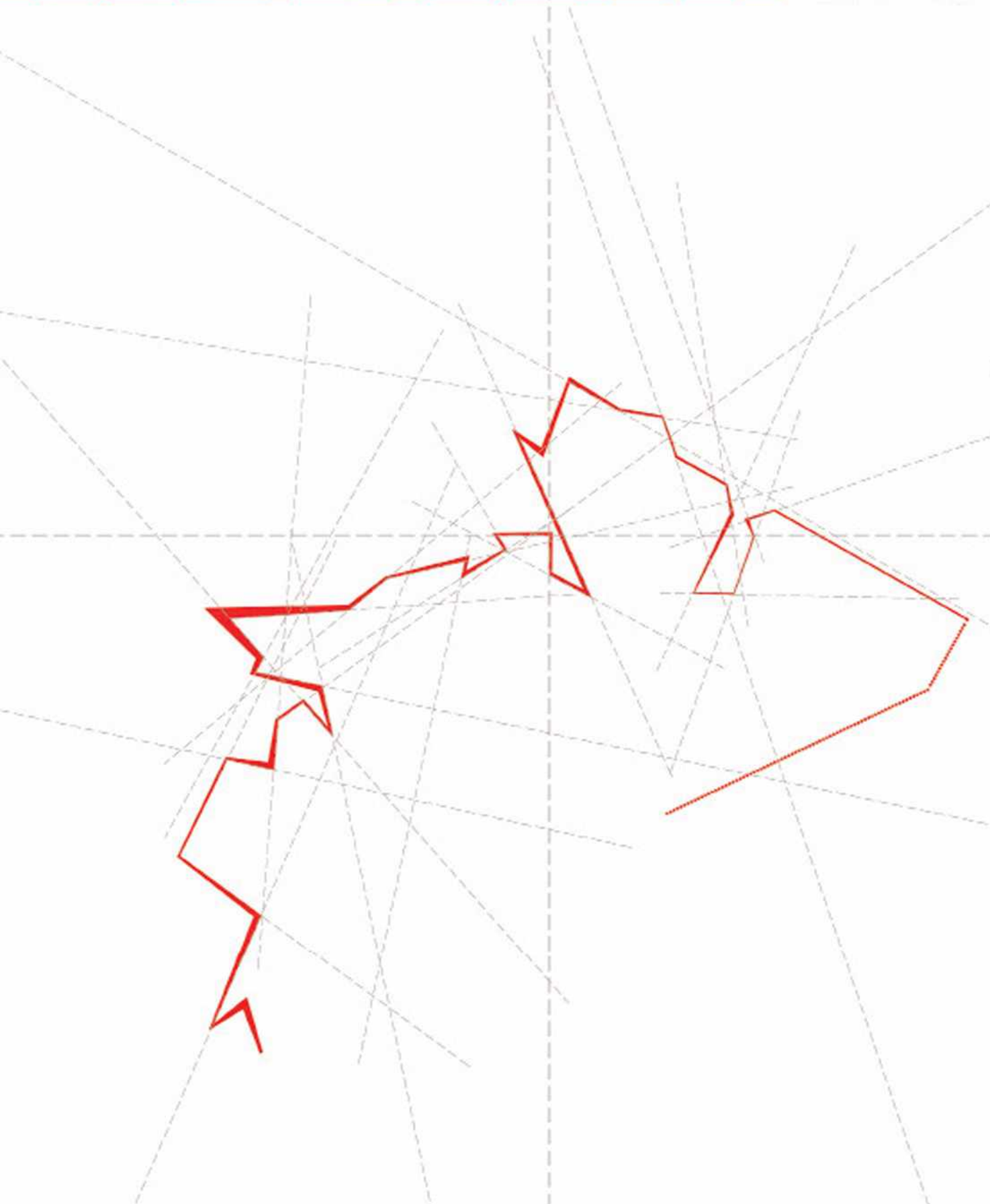
3. αστικά αντικείμενα

Τα αστικά αντικείμενα είναι τα σημεία που είναι αστικά αντικείμενα των δρόμων (βλ. σημεία του χάρτη). Τα σημεία κοινότητας είναι τα σημεία που είναι κοινότητα των δρόμων (βλ. σημεία του χάρτη). Τα σημεία κοινότητας είναι τα σημεία που είναι κοινότητα των δρόμων (βλ. σημεία του χάρτη). Τα σημεία κοινότητας είναι τα σημεία που είναι κοινότητα των δρόμων (βλ. σημεία του χάρτη).

- 1. Πάρκο
- 2. Μουσείο - Αρχαίο
- 3. Χώρος - Πλατεία
- 4. Πάρκο



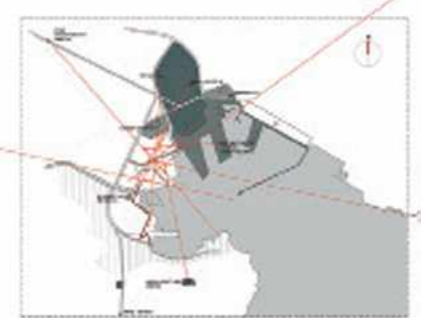
Σχ. 2: τα σύμβολα του χάρτη



ζώνη 1



ζώνη 2



ζώνη 4

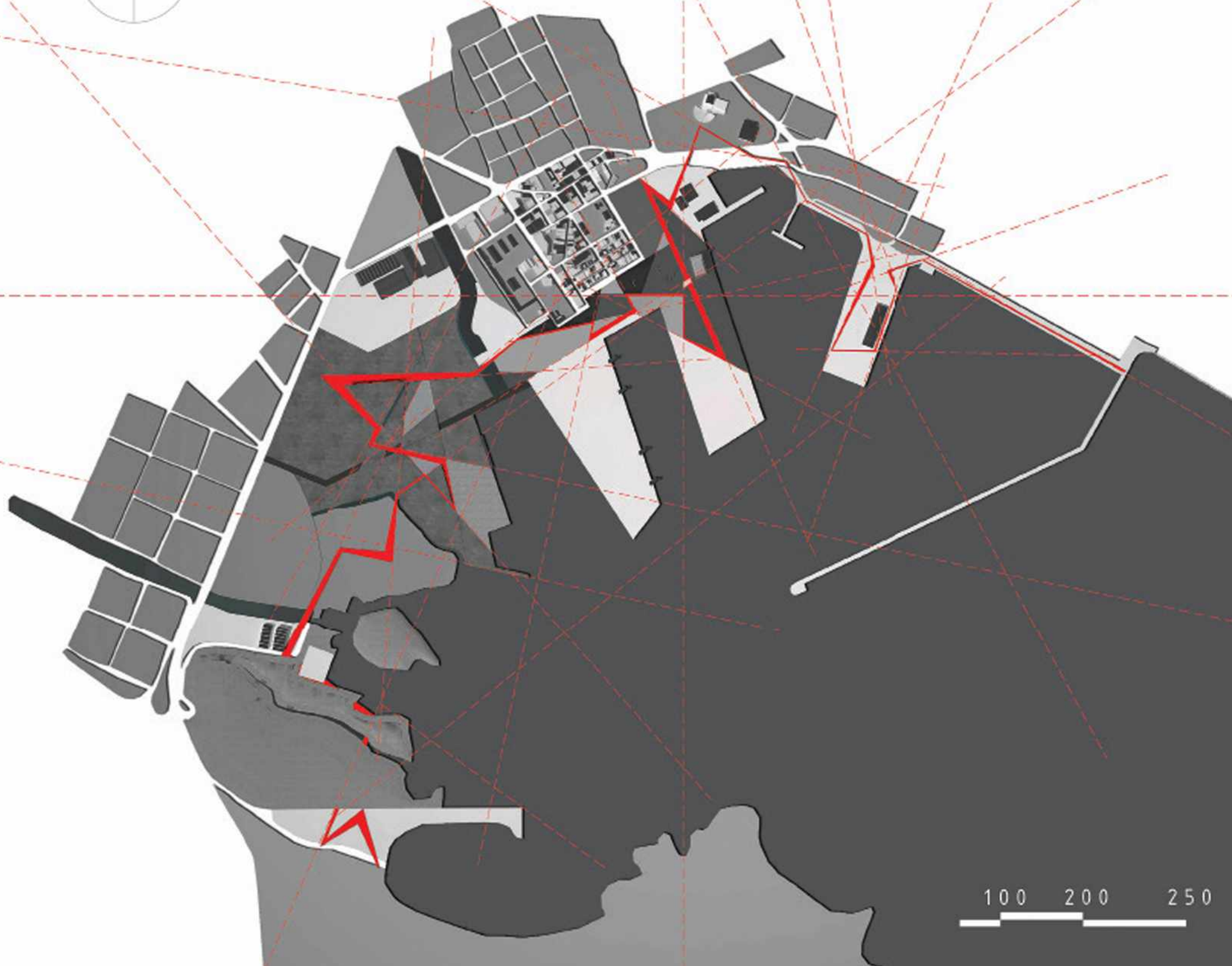
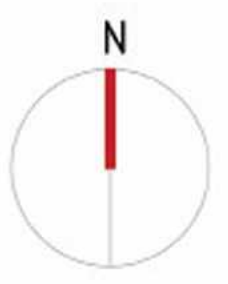


ζώνη 5

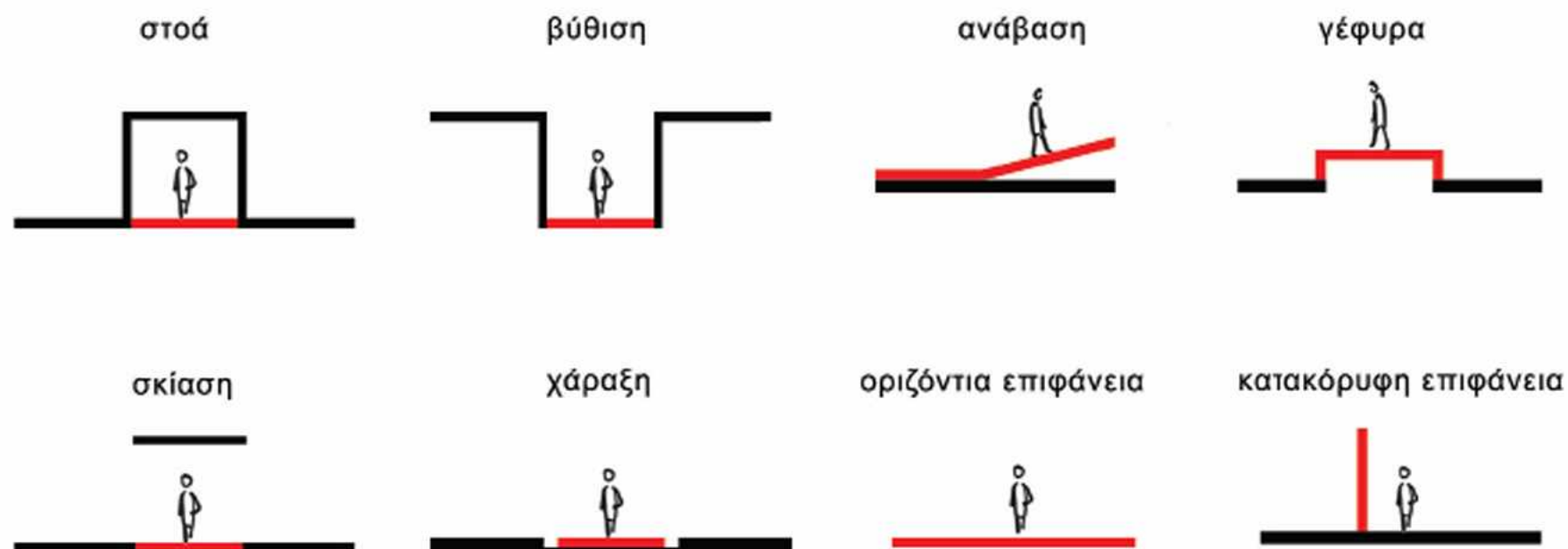


ζώνη 6+7





χωρικές ατμόσφαιρες - εμπειρίες περιπάτου



περπατώ - ανεβαίνω - στέκομαι - βλέπω - κάθομαι - παίζω

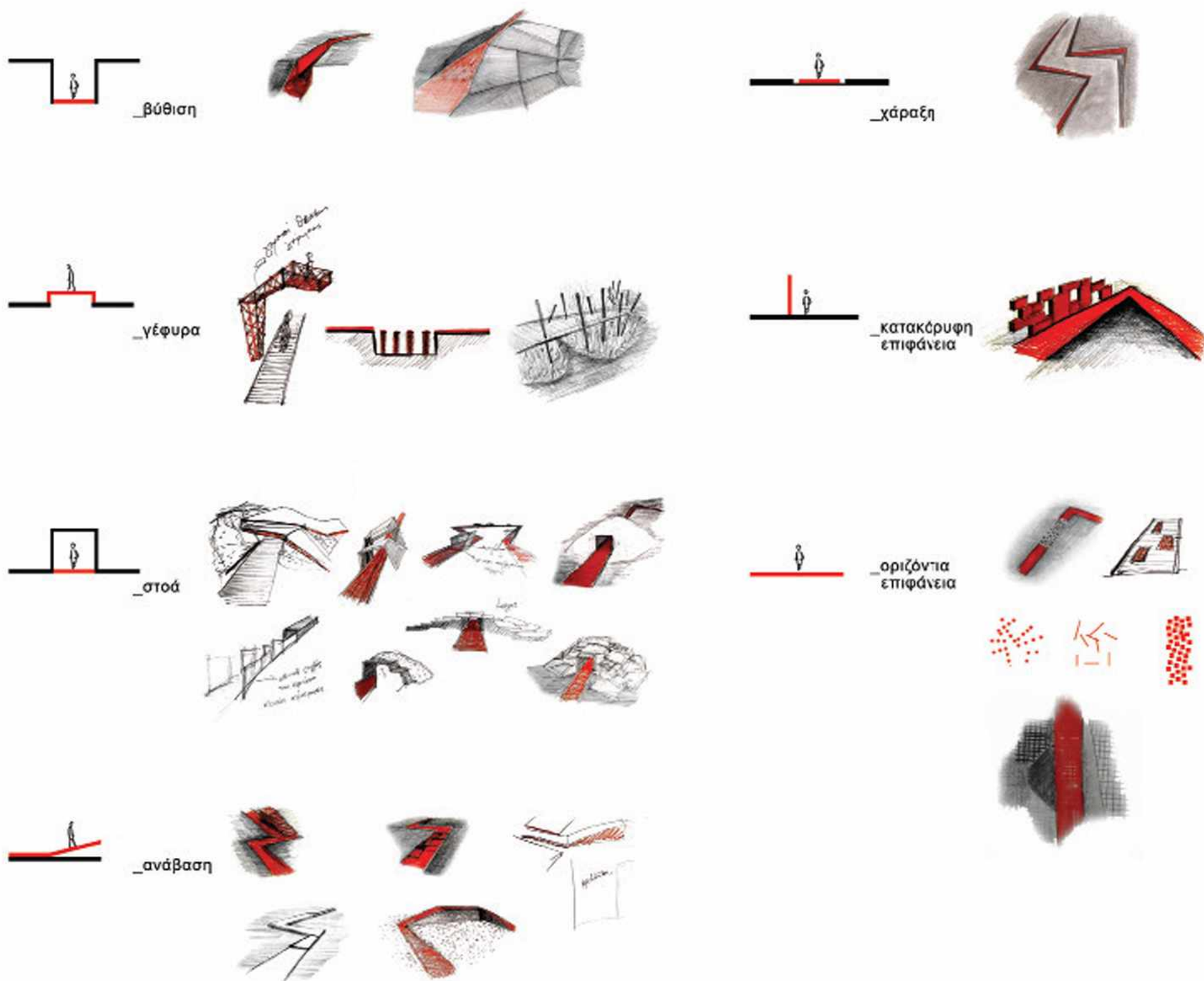
εμπόδιο / παιχνίδι

πλατεία



[παύση]

χωρικές ατμόσφαιρες - εμπειρίες περιπάτου

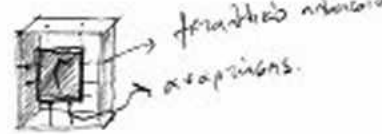


αστικά αντικείμενα

_καθίσματα



_πινακίδες αφήγησης



πίνακας
Επιτομια
Προσέλα + προέλαση

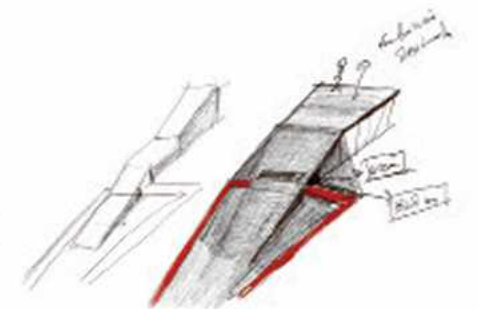
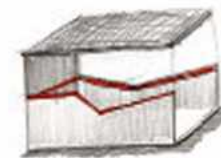
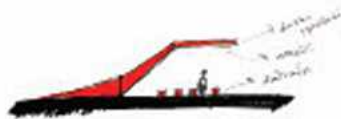
_φωτιστικά αντικείμενα



φωτιστικά

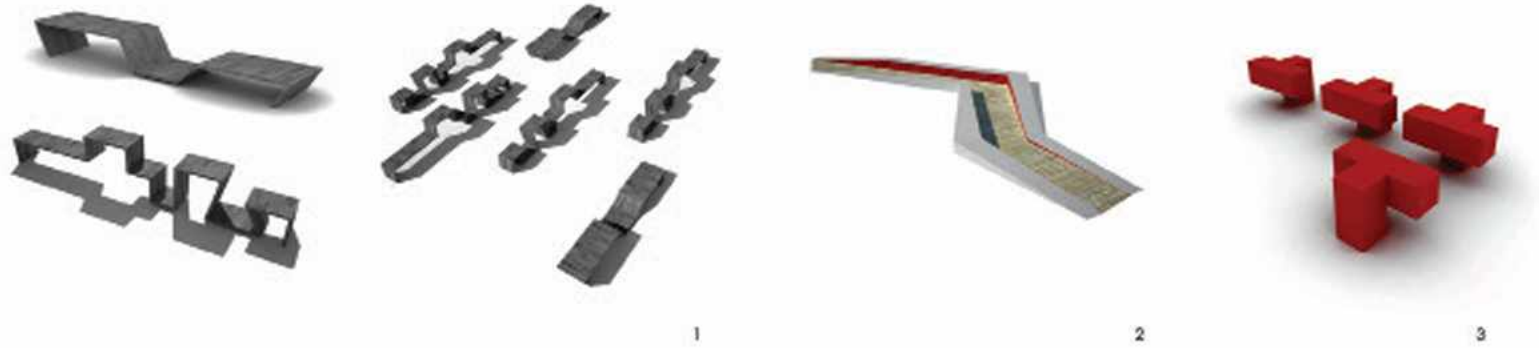


_αστικά παιχνίδια

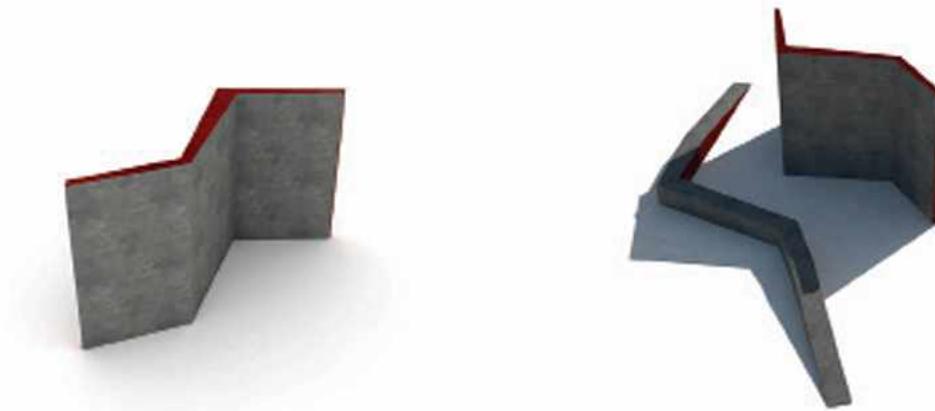


αστικά αντικείμενα / κατάλογος

καθίσματα _



πινακίδες αφήγησης _



επανάχρηση αντικειμένων _

1. containers → info booths

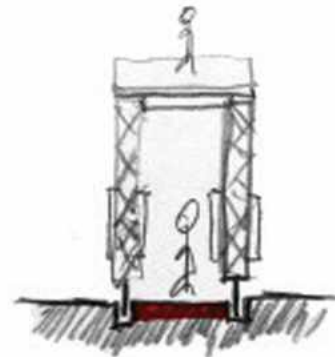


τα κόκκινα containers αφορούν τον Περσικό. Σε αυτά τα info booths ο χρήστης βρίσκει πληροφορίες για την λειτουργία του Περσικού - παγκόσμιο (επιπλέον παγκόσμιο)



τα άσπρα containers αφορούν την πόλη. Σε αυτά τα info booths ο χρήστης βρίσκει πληροφορίες για την πόλη.

2. ανοικτό μέγιστο → ανοιχτά παρατηρητήρια



τα ανοικτά μέγιστα του λιμανιού μετατρέπονται σε ανοιχτά παρατηρητήρια τα οποία ανοίγουν πάνω σε σκάφος - αλιεύς κατά μήκος των άκρων της βάρδας του Περσικού.

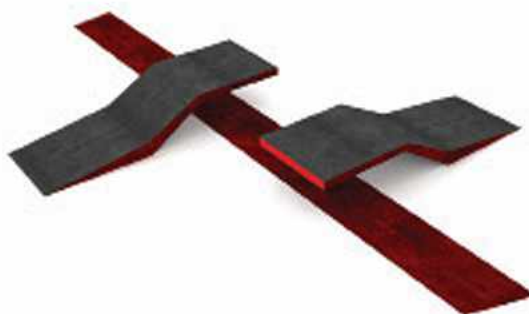


αστικά αντικείμενα / κατάλογος

φωτιστικά _



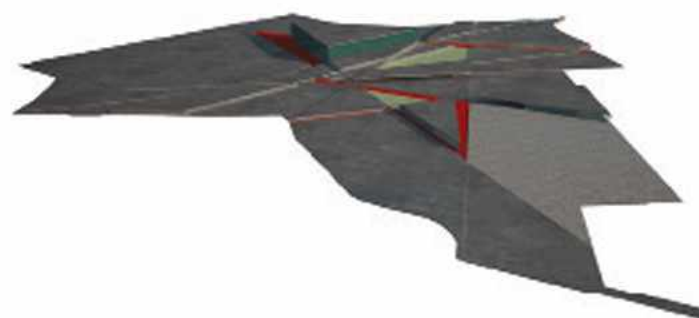
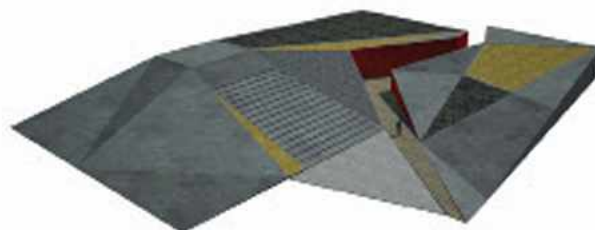
σκίαση _



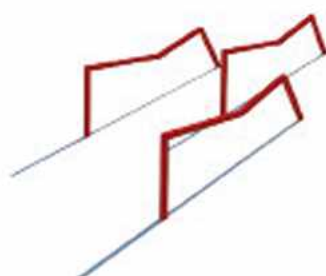
γέφυρες _

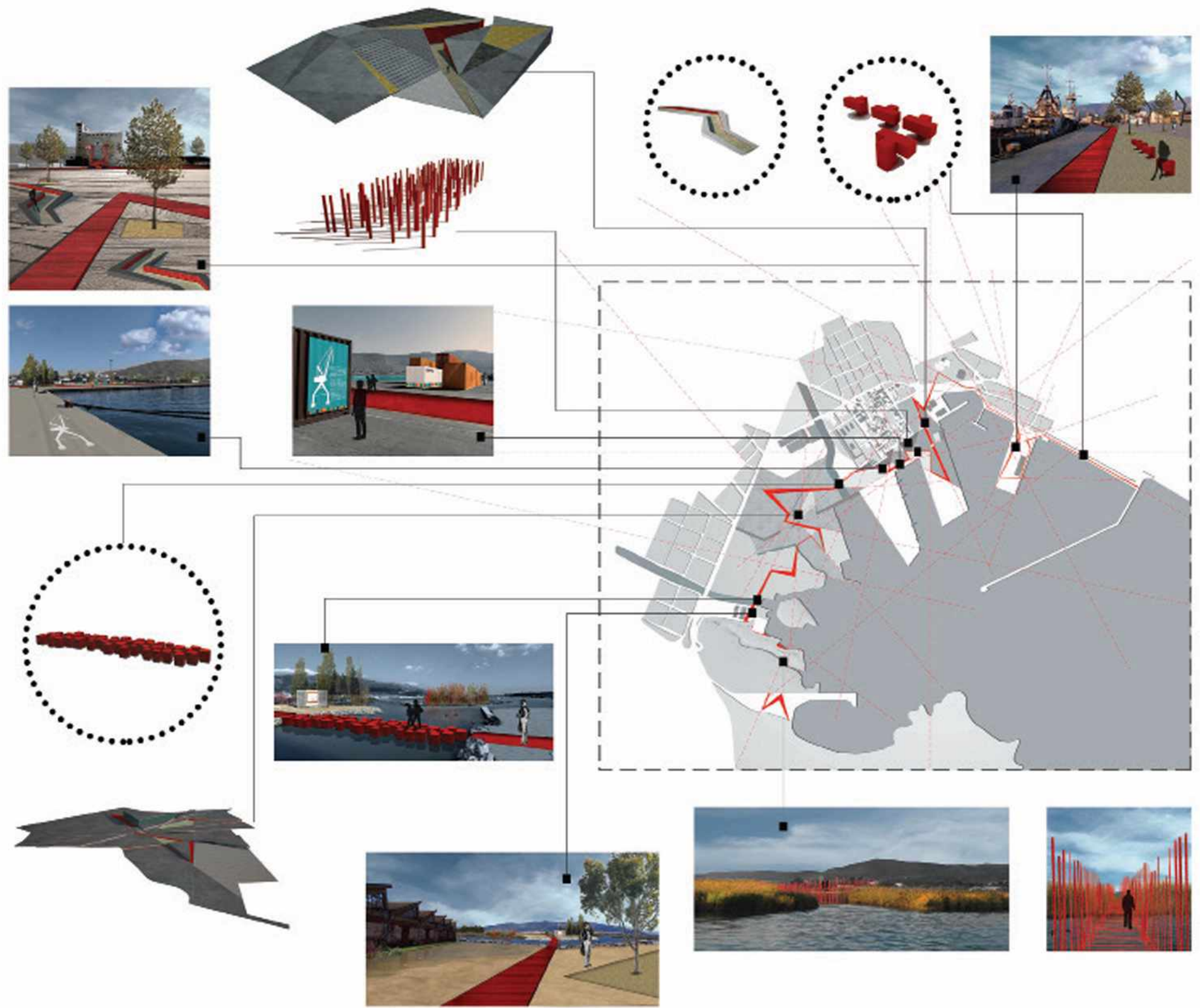


χωρικές
ατμόσφαιρες _



αστικά
παιχνίδια _

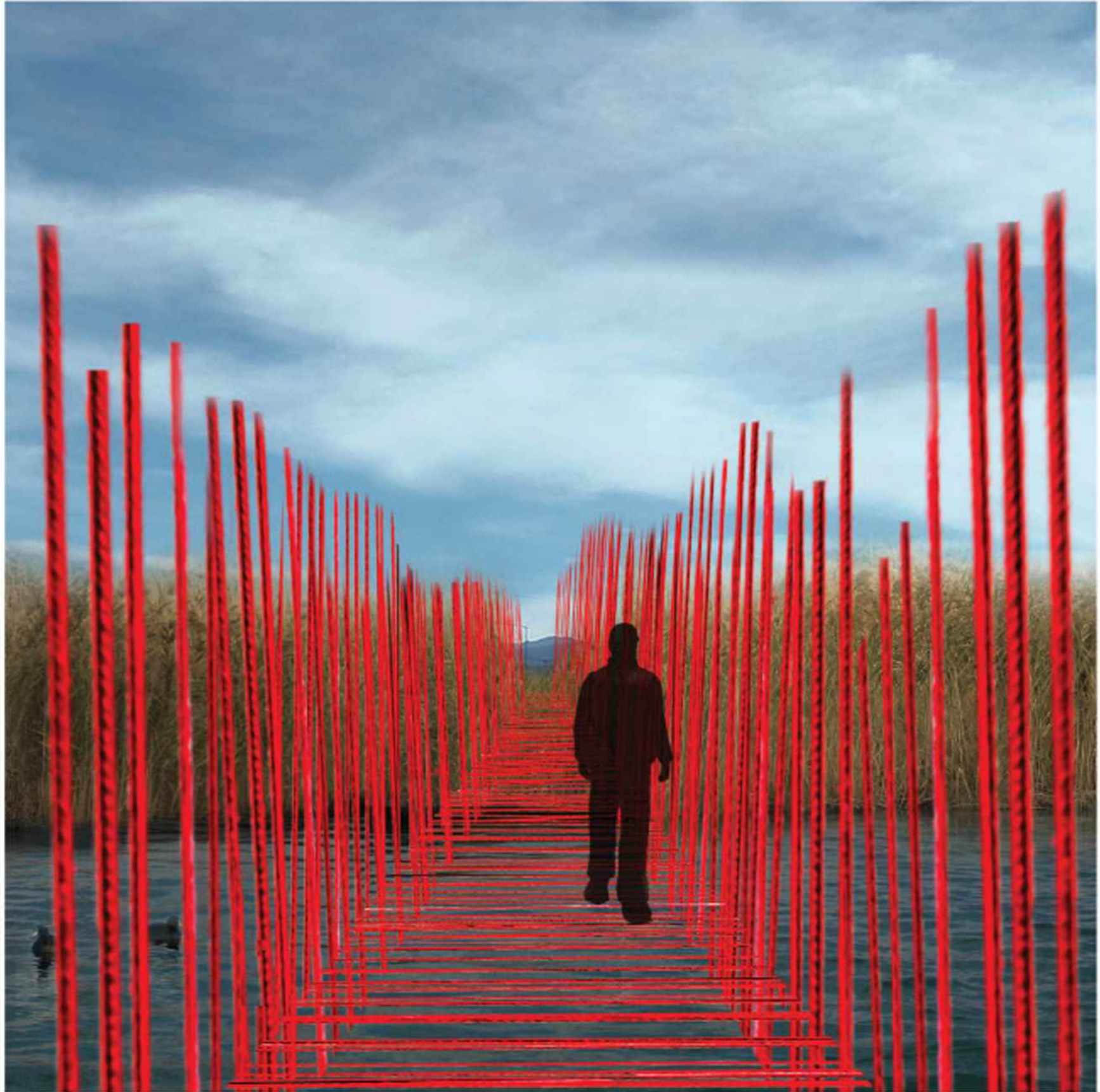




[στιγμές περιπάτου]



[στιγμές περιπάτου]



[στιγμές περιπάτου]



[στιγμές περιπάτου]



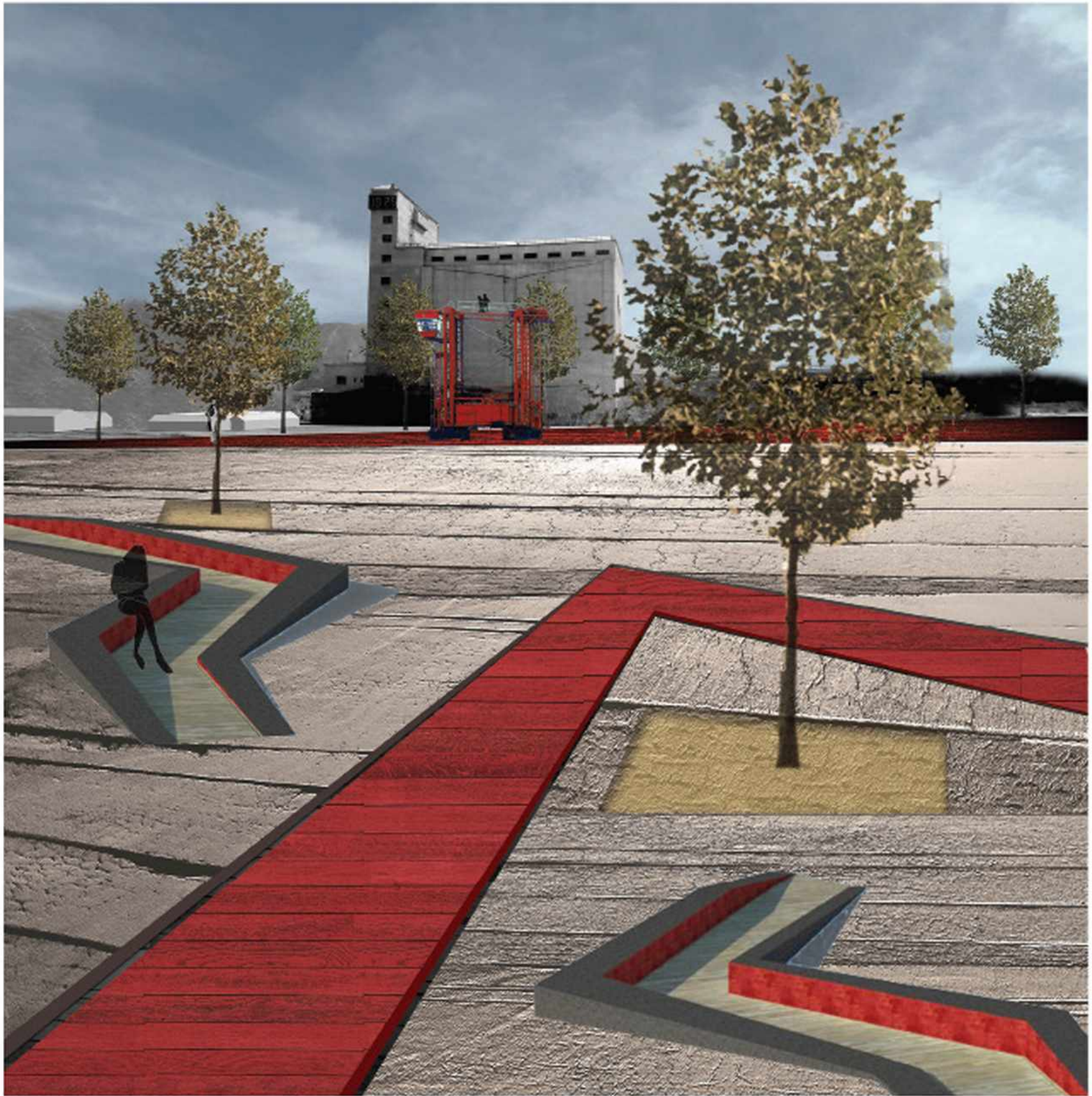
[στιγμές περιπάτου]



[στιγμές περιπάτου]



[στιγμές περιπάτου]



[στιγμές περιπάτου]



Βιβλία

1. Αδαμάκης Κώστας, **Τα Βιομηχανικά Κτίρια του Βόλου**, ΠΙΟΠ, Αθήνα 2009
 2. Αραβαντινός Αθανάσιος, **Πολυδομικός Σχεδιασμός για μια βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου**, Εκδόσεις Συμμετρία, Β' Έκδοση, Αθήνα 2007
 3. Benjamin Walter , Μονόδρομος, επιμ: Γιώργος Σαγκριώτης, μτφρ: Νέλλη Ανδρικοπούλου, Εκδόσεις Άγρα, 2004
 4. Benjamin Walter , **The Arcades Project**, μετάφραση: Eiland Howard, McLaughlin Kevin , The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, 1999
 5. Δημόγλου Αίγλη (επιμ), **Βόλος ένας αιώνας. Από την ένταξη στο ελληνικό κράτος(1881) έως τους σεισμούς(1955)**, ΔΗΚΙ, Α' Έκδόσεις Βόλος, Βόλος 1999
 6. Internationale Situationniste/ Καταστασιακή Διεθνής, Το ξεπέραςμα της Τέχνης, Μτφρ επιλογή: Γ.Δ. Ιωαννίδης, Εκδόσεις Ύψιλον, Α' εκδ. 1985, Β' έκδοση 1999
 7. Kevin Lynch, **The Image of the City**, 1960, the MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, 20η έκδοση, 1990
 8. Λιάπης Κώστας, **Το Κάστρο του Βόλου μέσα στους αιώνες**, Ώρες, Βόλος 1991
 9. **Organic Architecture inspired by nature**, FKG, Barcelona, 2010
 10. Stan Allen, **Points and lines: Diagrams and projects for the city**, Princeton Architectural Press, 1999
 11. Stan Allen, **Notations and diagrams: Mapping the Intangible in Practice: Architecture, Technique and Representation**, London: Routledge, 2009
 12. Χαστάογλου Βίλμα, Βόλος, **Πορτραίτο της πόλης τον 19ο και 20ο αιώνα**, ΔΗΚΙ, Βόλος 2002
 13. Χαστάογλου Βίλμα, **Ο Βόλος από τον 19ο στον 20ο αιώνα : η ανάπτυξη της βιομηχανικής πόλης**
- 

Άρθρα

1. «εν βόλω», τριμηνιαίο περιοδικό Δήμου Βόλου, Αφιέρωμα: «Θάλασσα», τεύχος 3ο, Φθινόπωρο 2001
2. «εν βόλω», τριμηνιαίο περιοδικό Δήμου Βόλου, Αφιέρωμα: «Αρχιτεκτονική», τεύχος 6ο, Καλοκαίρι 2002
3. «εν βόλω», τριμηνιαίο περιοδικό Δήμου Βόλου, Αφιέρωμα: «Βιομηχανική κληρονομιά στην Μαγνησία», τεύχος 23ο, Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2006
4. «εν βόλω», τριμηνιαίο περιοδικό Δήμου Βόλου, «Αφιέρωμα: Βόλος-Δημόσιοι Χώροι», τεύχος 15ο, Οκτώβριος- Δεκέμβριος 2004
5. Συλλογικό. (11 - 13 Μαΐου 2001). Μνημεία της Μαγνησίας Πρακτικά Συνεδρίου "Ανάδειξη του διαχρονικού μνημειακού πλούτου του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής". Μνημεία της Μαγνησίας. Βόλος : Βόλος 2002. (Ασπασία Ντίνα, Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής)

Γκριζα Βιβλιογραφία

1. Λιονουδάκη Χριστίνα, **Ψυχογεωγραφία. Το αστικό μέλλον μέσα από την ανάγνωση της Πόλης Εμπειρίας**, Ερευνητική εργασία, Πολυτεχνείο Κρήτης, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Ιούλιος 2011
2. Νικολάου Έφη, **Νησί 30° 15' - 45° 50'Β *05° 21'- 36° 10'Α, δύο ταξίδια στην Μεσόγειο, τα ιστορικά λιμάνια της Μεσογείου**, Ερευνητική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Βόλος , 2013
3. Παπακώστας Ιωάννης, **Τουριστικοί λιμένες αναψυχής- Χωροθέτηση, Αδειοδότηση, Διαχείριση**, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, Νοέμβ.,2007

Διαδικτυακές πηγές

1. <http://www.port-volos.gr>
2. http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2377 (Π. Τριανταφυλλοπούλου)
3. <http://el.wikipedia.org>
4. <http://www.west8.nl/>
5. Υπουργείο Π.Θ.Π.Α [http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2377 (Π. Τριανταφυλλοπούλου)]
6. Υπουργείο Π.Θ.Π.Α [http://www.yppo.gr/0/anaskafes/pdfs/7_EBA.pdf]
7. <http://el.wikipedia.org>
8. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης [<http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/magnisia/pr36hi.pdf>]
9. <http://www.theatreofdemetrias.gr>
10. <http://www.diki.gr>

... Ο Περίπατος μέσα από τις λειτουργίες του προσπαθεί να διατηρεί συνεχώς το ενδιαφέρον του χρήστη μέσα στην πόλη είτε αυτός είναι ο επισκέπτης είτε είναι ο κάτοικός της.

Ακόμα, μέσα από τις καταστάσεις που προκαλεί ο Περίπατος- παιχνίδι, επιτυγχάνεται τελικά η άυλη ραφή της πόλης, η οποία διαφαίνεται τόσο στην ενοποίηση του χρόνου, από το παρελθόν στο παρόν της, αλλά και του χώρου της - και των αποκομμένων σημείων της - μέσα από τις διαδρομές της περιπλάνησης. Παράλληλα προκαλείται η ραφή των ανθρώπων της πόλης τόσο λόγω της περιπλάνησης αλλά και μέσω των σχεδιασμένων αστικών χώρων, οι οποίοι γίνονται κόμβοι και χώροι συνάντησης που ενισχύονται μέσω των λειτουργιών του Περιπάτου.

...

Το αποτέλεσμα της διεργασίας αυτής είναι η εξερεύνηση της πόλης και η δημιουργία μιας νέας ματιάς προς αυτήν.

"The voyage of discovery is not in seeking new landscapes but in having new eyes."

Marcel Proust



Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών